

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

31. De Regularibus & Transeuntibus ad Religionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

siua iustitiæ pars, quæ Deo debitum cul-
rum & honorem exhibemus, propter ipsius
excellentiã, quatenus creationis & guber-
nationis rerum omnium est primum atque
universale principium, sicut ex S. Thoma
tradit Miranda in *Man. prelat. tom. 1. quest. 2. art. 1.* Quod ipsum etiam Cicero
solijs naturalis luminis ductu agnovit, dum
2. Rhetor. ait *Religio est tuitio quadam
nature, quam divinam vocant, que
cultum & ceremoniam DEO af-
feri.*

At verò magis specificè & ad nostrum
propositum *Religio* significat vivendi mo-
dum & statum Religiosorum: potèstque de-
scribi cum Paulo Laym. in *Theol. Mor. lib. 4. tract. 5. c. 1. n. 1.* quod sit, *fideliũ ad
Christianã vitã, & charitatis perfectio-
nem tendentium editis votis perpetua
paupertatis, castitatis ac obedientiæ sta-
bilis in communi vivendi modus ab Ec-
clesia approbatus.* Ex qua definitione.

Colligitur I. Quòd licet diversi sint Reli-
giosorum Ordines, unus tamen omnium
sit scopus & finis, *tendere ad perfectio-
nem vitæ Christianæ, & totum sese ad-
dicere ad servitium & cultum divinum,*
quam in rem præter innumeros S. Scripturæ
textus, Mundi, divitiarum & voluptatum
contemptum, Christi verò imitationem
enixe commendantes, celebris est locus apud
Mathæum cap. 19. ibi: *Si vis ad vitã in-
gredi, serva mandata.* (nota Regulam
secularium, neque enim omnes capiunt
verbum, quòd sequitur, sed quibus da-
tum est, dicto cap. 19.) *Si vis perfectus es-
se; vade, vende, quæ habes, & da pau-
peribus, & habebis thesaurum in celo;
& veni, sequere me.* Dixi, *tendere ad
perfectiõnem;* nam teste S. Doctore Reli-
giosus non est transgressor professionis, si
non sit perfectus, sed si contemnat ad per-

fectionem tendere. cum Religio sit illius
virtutum, in qua sicut in literaria aliquo-
tius, aliqui serius proficiunt.

Expediebat autem diversos instituta
Ecclesiæ Ordines, quia propter diversitas
tiones, complexiones & naturas hominum
aliqui perfectionem facilius in hoc, quam
illo assequuntur, dum forsitan hujus rigor
vel illius laxitatem sine corporis aut animi
periculo ferre non possent. Item conveni-
tissimum erat, ut ornatissima Christi-
ana Ecclesiæ circumdata varietate diver-
rum virtutum & perfectionum ad eam
& imitationem Christi, haberet in cor-
re suo diversas membrorum operum
(juxta illud Apost. ad Rom. 12. cano-
cord. 1. ad Corinth. 12. in uno corpore
multa membra habemus, omnia autem
membra non eundem actum habent
multi unum corpus sumus in Christo
guli autem alter alterius membra
quosdam Religiosos ordinaret
contemplativam divinarum mysticorum
atque canendas & psallendas jugiter
nas laudes, quosdam ad docendum, præ-
dicandum, & salutaria fidelibus ministranda
ut etiam probat Miranda in *Man. prelat.
tom. 1. q. 2.*

Cæterum institutum vitæ Religiosæ
cepisse à temporibus Apostolorum, im-
mò à Prophetis solitariis, & Joanne Baptistâ
initium derivant) conformiter doctrinæ
vangelicæ temporalium desertionum
que Christi imitationem suaderet
Apost. 4. cap. satis apparet. Multitudo
credentium erat cor unum & anima
una, nec quisquam eorum, qui præ-
cedebat, aliquid suum esse dicebat, sed
illis omnia communia erant. Unde S. Hiero-
solt. in lib. 3. contra Monachos, ait,
ait, Ecclesiã Dei fuisse initio
& Apostolorum & Apostolorum

vitam religiosam, imò emisisse vota Religionis ex Suarez, aliis tradit Tambur. de iur. Abb. tom. 1. diffut. 2. quæst. 3. & 4. aliquam verò dilatata fuit Ecclesia, & ex antiquioribus gentiliis dispersa & dissipata, sensim etiam abundavit iniquitas, & irreferece cepit charitas multorum, tunc facta illa & generalis fidelium communio cessavit, & tantum penes paucos per Religionum ordinum fundatores & institutores conservata fuit: ita enim jam S. Marcus Evng. in Alexandria, & Cletus secundus Petrum Romanus Papa Monasteria, & Carobia instituerunt, sicut de his & omnibus subsequentiibus Ordinum Fundatoribus præsertim agit Barbosa *Juris Ecclesiast. univ. lib. 1. cap. 41. Miranda dict. tom. 1. cap. 4.* Plurima possemus hic addere Religionis encomia, SS. Patrum testimoniis corroborata, non sine magno splendore & utilitate Ecclesie inde obvenienti (teste Concilio Trident. sess. 25. de Regular. cap. 1.) comprobata, de quibus ante hac diximus in *Libello de Privilegiis Monasteriorum.* & præsertim poterunt apud Hier. Platum de *Bono Jure Religiosi*, & alios Asceticos. Sufficiat Ambrosii Juris Augustissima Autoritas & Innocentii Justiniani Imperatoris in Nov. 5. *de presat. Conversationis*, inquit, *Monachalis vitæ sic est honesta, sic commendare veris DEO ad hoc venientem hominem, ut omnem quidem humanam suam maculam detergat, purum autem declarat, ac rationabili natura decens, & plurima secundum mentem operantem, & humanis cogitationibus celsiorem.*

Colligitur II. quòd ad statum Religionis essentialiter requiratur editio trium votorum, quæ substantialia & solemnia dicuntur, scilicet *obedientiæ, castitatis, & paupertatis*, cum actuali sui ipsius in Religio-

nem traditione, de quorum votorum materia & obligatione infra in *Tit. XXXIV.* tractatur.

Cur autem hæc 3. vota potius, quam alia utcumque pia Religionem constituent? ratio est, quod per hæc vota homo propriè & totaliter se offerat Deo in holocaustum: habet enim homo hæc tria principalia *Animam, corpus & bona*: itaque assumptione Religionis animam offert per *obedientiam*, ponendo Prælatum vice Dei super caput suum, *c. si Religiosus. 27. de Elect. in 6.* subjicendo animam sublimioribus potestatibus, & obediendo præpositis suis, quos credit sibi loqui verbum Dei *ad Rom. 13. ad Hebr. 13.* Et hoc est præcipuum votum, quia per id, quod est excellentissimum in homine, nimirum animam offertur & subjicitur Deo. *Extravag. quorundam. Joann. 22. de Verb. signif.* Dein corpus offertur per *castitatem*, per quam efficitur *hostia vivens, sancta, Deo placens, & templum Spiritus Sancti ad Rom. 12. & 1. ad Cor. 6. & 7.* Demùm bona temporalia aut possessa, aut possidendorum cupiditas per voluntariam *paupertatem* ad Dei honorem, & servitium promptius exequendum dimituntur, & offeruntur. *Matth. 19. Act. 4.* Erubescant ergo Acatholici, qui se veros Evangelii sectatores jactant, & nec ullos hujus Evangelicæ perfectionis sectatores inter suos sectarios monstrare valent.

Colligitur III. quòd illi, qui non omnia 3. vota emittunt, Religiosi propriè dicendi non sint, tanquam deficiente Religionis substantiâ, *arg. c. cum Monasterium. in fin. de Statu Mon.* & ita aliquando in facti contingentiâ responsum erat, Mulieres per modum Religiosarum & Monialium cohabitantes, quæ non haberent votum paupertatis, licet essent sub directione alicujus Ordinis Mendicantium, licitè posse tran-

transire ad alium approbatum Ordinem etiam non mendicantium; eo quod non essent propriè Religiosæ, & alia ipsorum vota censerentur tantum simplicia, quæ in vota solennia veræ Religionis cuiuscunque commutari possunt. *c. scriptura. 4. & ibi DD. de Voto & voti red.*

8 Ordines quoque militares, qui castitatem tantum conjugalem vovent, non esse propriè Religiosos, licet censeantur personæ Ecclesiasticæ, docet Paulus Layman. *in Theol. mor. lib. 4. tract. 4. cap. 1. n. 5.* Teutonicos verò & Sancti Joannis Hierosolymitani propriè Religiosos asserit cum Miranda & Henriq. *ibidem* cc. & refert Miranda *d. tom. 1. q. 10. art. 4.* quòd quidam professus ordinem S. Joannis (vulgò de Malta) obtinuerit, solvi matrimonium ratum prius contractum, secundum ea, quæ in Tit. *de Convers. conjugat.* dicemus.

9 Verumtamen hic advertendum est, quòd non præcisè requiratur singulorum istorum votorum expressio in professione, sed quicumque religiosus, qui secundum morem & consuetudinem suæ Religionis à Sede Apost. approbatæ, vel unum etiam votum ex prædictis in professione voverit, v. g. *obedientiam secundum Regulam S. Benedicti, vel S. Augustini,* non minus obligetur voto *castitatis & paupertatis*, quam si ea in specie expressisset: etenim, qui vovet *obedientiam secundum Regulam*, vovet omnia, quæ sunt Regula substantialiter annexa, sed non minus vota *castitatis & paupertatis*, quàm *obedientia* sunt Regula Monachali substantialiter annexa. *d. c. cum ad Monasterium.* ergo. estque promissio aliquando *implicita*, & ipsi actui, quem quis agit, concomitanter annexa, prout Clericus suscipiendo SS. Ordines censetur vovere castitatem, licet non exprimat. *c. un. de Voto in 6.* & tacita professio obligat sine

votorum expressione, ut in §. *sequ.* dicitur atque in jure Civili traditur obligatio ex tacitis pactis, & ex quasi contractibus verborum exitusque promissione. *l. 1. p. Pactis. & t. t. Inst. de Oblig. que ex quasi contractibus.* Innoc. in *c. consulti b. 1. Nav. in Comment. 1. de Regul. n. 1. vigesimum quartum Azor. Inst. Mor. 1. lib. 12. cap. 4. q. 2.* & communiter. Quid verò hac in re possit error, autem contraria in Tit. XXXIV. dicitur.

Colligitur IV. ad statum Religionis sufficere, si prædicta 3. vota quocunque emittantur, sed concurrere debet actus in Religionem & Ordinem traditus, & hujus traditionis ex parte Religiosæ prælatio; ex qua traditione & acceptatione vovens se obliget Religioni, & vicissim Religio voverit, quæ censetur esse istorum votorum *solemnitas*, unde & *solemnitas* dicitur, & à *simplicibus*, quæ quisque votum & separatim tantum Deo se obligat emittit, distinguuntur.

Speciale est circa PP. Societatis, quod cet post biennium Novitatus vota simplicia emittant, neque se Religioni obliget, cum à superioribus rursus ad illud dimitti possint; nihilominus Religiosi debent, habeantque hæc vota solennia vim matrimonia irritandi, & præterea dimissionem legitimam contractuum pluribus habetur in Bulla Greg. XIII. *de dente Domino.* Neque hoc constitutum supra potestatem S. Pontificis, ut videtur; cum enim juris tantum consideratio sit, quòd aliqua vota simplicia per textum expressum in *c. un. in 6.* quia in ordine ad Deum par est obligatio; quædam autem dicuntur solennia propter aliquam solemnitatem secam accedentem, scilicet publicam

ionem, & sui traditionem in Religionem; quod S. Ordinis susceptionem, idem in arbitrio erit S. Pontificis (ad quem dispositio juris positivi & humani pertinet) quamnamque pro solemnibus saltem in effectu habere, & quales voventes (qui tamen 3. vota substantialia emittunt) Religiosos declarare debet, praesertim cum circa haec vota in Solemnitate emissa illa sit major praereliquis similibus ratio, quod saltem vovens ex parte sua se irrevocabili obliget & tradat Religioni. Quo pertinet etiam, quod inferius in Tit. XXXIV. §. 2. n. 30. dicitur posse S. Pontificem ex causa statum Religionum, & obligationem votorum solemnium ab aliquo mutare, & dispensando auferre.

Collectio V. non esse proprie Religiosos dicendos, qui vota quidem substantialia emittunt, sed non in Religione approbata. Haec vero approbatio ante Concilium Lateranense, quod fuit celebratum Anno 1215. decretetur in c. fin. de Reliq. dom. etiam Episcopis laicorum competebar, utpote quibus nullibi reperitur prohibita. Sed postea, quia nimia Religionum diversitas confusio in Ecclesia faceret, interdictum est in Concilio Later. & in Concilio Lugd. in c. un. de Reliq. dom. in 6. omnis licentia novos ordines seu Religiones instituendi sine Auctoritate & approbatione Sedis Apostolicae, quae sola regulariter Constitutiones Conciliorum, aliasque canonicas relaxandi, & deluere disponendi potestatem habet. Miranda in Man. Pral. tom. 1. q. 3. art. 6. Praeterea quae requirantur ad erectionem, vel translationem novi Monasterij, vel alterius habitationis Religiosorum aut hospitij, inferius in Tit. de Reliq. domibus. & in Tit. de Capellis Monach. dicendi locus erit. Interim videri poterit Miranda d. tom. 1. q. 33. & prolixè Laurerius de Franchis in tract. de Controv. inter Episc. & Regul. cum addi-

tionibus Zach. Pasqualigi. Pars. 1. à n. 399. & seqq. ubi Bulla Clem. VIII. Quoniam ad institutam Gregor. XV. Cum alias, & Urbani VIII. Rom. Pontifex. hac super materia edita referuntur, & cum resolutione plurimarum difficultatum praclare explicantur.

Postremò ad hunc §. notandum est, quòd licet in rigorosa significatione nomen Monachi haud omnibus Regularibus conveniat, qui ob curam animarum, vel alias functiones inter homines versantur, cum Monachus ex graecà significatione denotet solitarius, & merè contemplativam vitam agentem; interim tamen, quia quilibet Religiosus intra clausuram degens suo modo solitarius & à consortio saecularium remotus est, neque id pro suo arbitrio frequentare potest, ideo *Monachorum* appellatione non tantum in acceptione vulgi, sed etiam in iure & apud DD. omnes fermè Religiosi comprehenduntur: nisi in aliqua materia specialis ratio diversitatis assignari valeat. arg. c. ex parte de Postulando. & ibi Panorm. n. 1. Sylv. V. Religio. 7. q. 1. Miranda d. tom. 1. q. 10. art. 5.

§. II.

De ingredientibus Religionem, ubi de Novitiatu & Professione.

SUMMARIUM.

16. Consensus parentum non requiritur ad ingressum in Religionem.
17. Quid, si parentes sint inopes, quos ingrediens in saeculo iurare possit.
18. Parentes an possint liberos offerre Monasterio, & quid operetur haec oblatio.
19. Cogentes vel impediens faminam circa ingressum excommunicantur.
20. Motus reverentiale non inducit hanc censuram, ubi aliae quoque limitationes.
21. Masculinum comprehendit femininum, sed non e contra.

Tit. 5

22. Vovens

22. *Vovens ingredi Religionem, si non suscipiatur in uno Monasterio, an teneatur aliud ingredi, item an obligetur ad perseverantiam.*
 23. *Quis possit admittre ad novitium, & professionem.*
 24. *De requisitis valide professionis.*
 25. *De Professione tacita.*
 26. *Professio invalida qualiter ratificari possit.*

Hunc §. paucis quaestionibus magis practicis expediemus.

Quaeritur itaque I. an ad ingressum in Religionem requiratur consensus parentum? R. omnino quidem decens esse, & convenire reverentiae parentibus debita, ut eorum consensus requiratur, attamen si consensum dare nolint, licebit etiam illis invitis ingredi. *cum verum. 12. in fin. h. tit. ibi: quia in etate nubili noscitur constituta, quia liberum habet arbitrium, in electione propositi sequi parentum non cogitur voluntatem.* & clarius in c. 2. *caus. 20. q. 2. ibi: si vero in fortiori etate adolescentula vel adolescens servire Deo elegerit, non est potestas parentibus prohibendi.* Consentiant SS. Patres allegati apud Laym. in *Theol. Mor. lib. 4. tract. 5. c. 4. n. 1.* qui conformiter Evangelio *Luce 14.* docent, potiorum esse causam Dei & Christi, quam parentum.

Sed quid, si parentes pauperes sint, quibus filius in saeculo subvenire posset? R. Si necessitas parentum extrema, vel saltem gravis existat, & filius habeat vel habere possit media subveniendi parentibus, tenebitur differre ingressum in Religionem, ex praeccepto Naturali, quod dicitur parentibus subveniendum, juxta illud *Matth. 9. misericordiam volo, & non sacrificium.* Dummodo filius sine proximo periculo peccandi mortaliter, & interitus animae suae in saeculo manere queat. Si vero professio jam emissa sit, non potest filius sine consensu Praelati exire ex Monasterio, ut succurrat parenti-

bus (excepta necessitate extrema) necesse ad id obligatur: quia praecceptum subveniendi parentibus est affirmativum, quod obligat quidem semper, sed non ad semper, sed juxta conditionem personae, salvata tamen cui quis se perpetuo obtrinxit. licet tunc aliquando excusandi filii, quoniam non neantur abstinere ab ingressu, si in ea aetate sint, ut ante multos annos media subveniendi parentibus speranda non habeant, de quibus etiam tunc res incerta futura sit, diligenter incertum & dubium commotius temporale certiori bono spirituali anteponere. Vid. de hac q. Laym. *d. c. 4. n. 1. & 2.* ubi etiam de necessitate fratrum, fororum debet graviolem quam parentum, ut proposita teneatur quis differre ingressum, conspectu illorum minor sit obligatio. *de boia fur. Eccles. univ. lib. 1. c. 42. n. 20. & 26.*

Quaeritur II. utrum contra possint liberos absque eorum consensu in Monasterijs offerre? Rationem dubitandi textus in c. *Monachum. caus. 20. q. 1. in c. cum virum, 12. h. 1.* ubi dicitur: *Monachum aut paterna deo uti propria professio faciat, quidquid fuerit allegatum, tenebit reverentia saeculum aditu penitus interdicitur.*
 R. Senium istorum verorum ita communiter exponi à DD. quod parentes etiam plures de matre intelligunt, ut in *Panor. ubi infra* possint quidem impuberes Monasterijs offerre ad eum etum, ut ante pubertatem egressi post pubertatem tamen ad obligationem religionis perpetuam constituantur, si tunc tacitus vel expressus consensus fuerit, praesertim hodie post Concilium *sess. 25. de Regular. c. 15.* ubi generaliter

allatur professio ante decimum sextum æ-
tatis annum emissa: Ut proinde obligatio
parentum assimilatur desponsationi impu-
berum a parentibus factæ, quæ tunc demum
liberos firmiter obligat, si puberes facti ra-
tum habuerint tacite vel expressè *c. a nobis*
de Despons. impub. & c. nra. Eod. in 6.
in. & Innoc. in cap. 2. hoc tit. Vall. eodem
cap. 2. n. 1.

Quæritur III. utrùm sit aliqua pœna con-
stituta in eos, qui personam cogunt ad in-
gressum in Religionem, vel ab ea impedi-
unt? Hac de re habetur constitutio Concilij
Trid. sess. 25. de Regular. cap. 18. in his
terminis: *Anathemati s. Synodus sub-*
icit omnes & singulas personas, cujus-
visque qualitatis vel conditionis su-
erint, tam Clericos, quam Laicos, secu-
lares vel Regulares, atque etiam quæ-
libet dignitate surgentes, si quomodocun-
que coegerint aliquam virginem vel vi-
duam, aut aliam quamcunque mulie-
rem iuratum, præterquam in casibus in
pre expressis, ad ingrediendum Mona-
sterium, vel ad suscipiendum habitum
quocunque Religionis, vel ad emitten-
dam professionem; quique consilium, au-
ctivum, vel favorem dederint; quique
scientes eam non sponte ingredi Mona-
sterium, aut habitum suscipere, aut pro-
fessionem emittere, quoquo modo eidem
actui, vel presentiam, vel consensum,
vel auctoritatem interposuerint. Circa
hoc, utro, qui ingressum liberum impediunt,
pergit Concilium ibidem: simili quoque
Anathemati subicit eos, qui sanctam
virginum, vel aliarum mulierum vo-
luntatem vel accipiendi, vel voti emit-
tendi, quoquo modo sine justâ causâ im-
pedierint.

Porto in hanc censuram excommunicati-
onis latæ etiam incidere parentes, qui vio-

lenter cogunt vel impediunt filias circa in-
gressum Religionis; ita tamen, si verum-
merum, seu coactionem positivam adhibu-
erint, secus verò si metus fuerit tantum re-
verentialis, dummodo non exceßerit limi-
tes simplicis persuasionis, nec fuerit conjun-
ctus cum minis verberum, alteriusve gravis
mali, resolvunt DD. citati apud Barb. *in*
Collect. add. c. 18. Trid. n. 3. & 4. Item n.
8. & 9. docent, non incurri censuram, si
metus aut coactio quidem adhibita, sed ef-
fectus scilicet ingressus secutus non fuerit:
neque tunc, si puella fuerit coacta non ut ha-
bitum assumeret, sed ut educationis causâ in
Monasterio maneret.

Præterea cum Constitutio Concilij so-
lummodo de feminis loquatur, censet non
comprehendi casum, quo viri seu masculi
coguntur, aut impediuntur. *cc. apud Barb.*
d. l. n. 6. licet enim in sensu juris sub mascu-
lino tanquam digniori intelligatur regulari-
ter etiam foemininum. l. 1. ff. de Verb. sign.
cum concord. non tamen è contra sub foemi-
nino masculinum. l. si ita sit scriptum. 45. ff.
de Legat. 2. præsertim in materia pœnali &
odiosa c. odia. De R. I. in 6. ubi ne quidem
ex paritate rationis solet fieri extensio. In-
terim non est dubitandum, quin etiam hoc
casu grave peccatum committi possit injustè
cogendo, vel impediendo, secundùm ea,
quæ tradit Miranda in Man. Prel. tom. 1.
q. 16.

Quæritur IV. an is, qui fecit votum in-
grediendi Religionem, si in uno Monaste-
rio non suscipiatur, teneatur aliud ingredi?
Item an obligetur ad perseverantiam in Re-
ligione? *æ. ad I. esse distinguendum, an*
quis in genere voverit aliquam Religionem
ingredi, vel an certum tantum Ordinem, vel
denique an certum Monasterium? In primo
casu repulsam passus ab uno Ordine tene-
bitur alium ingredi, non tamen strictissi-
mum,

mum, aut valde austerum, quia in generali promissione non continentur ea, de quibus aliquis verisimiliter non cogitavit. *c. in generali. 81. De R. I. in 6.* Altero casu non susceptus in uno Monasterio debet facere petitionem in alio ejusdem Ordinis, si nulli suscipiatur, vel saltem non in tali Monasterio, quod suae vocationi respondeat, in quo quiete & religiosè vivere possit, voto tantisper liberatus est. Tertio casu pariter solvitur voto, qui non suscipitur in illo Monasterio, quod in specie se ingressurum vovit. Vid. Paulus Laym. in *Theol. Mor. lib. 4. tract. 5. c. 6. ubi n. 4.* contra alios docet, quòd si ex post facto Religiosi mutata voluntate parati sint repulsam suscipere, denuò urgeat votum ad ingrediendum tanquam impedimento temporali remoto, nisi tamen notabilis mutatio intervenerit, & vovens v. g. bonâ fide sponsalia contraxerit, aut in alio laxiori Ordine Novitiatum ingressus sit.

¶ Ad II. qui enixam intentionem non habuit se ad ipsam professionem quoquo modo obligandi, in dubio tantum censetur se obligasse ad experiendam Religionem, unde si in Novitiatu bonâ fide usus comperiat, sibi Religionem non congruere, per ingressum suo voto satisfecit, & ad saeculum redire potest. Layman. *d. l. n. 12.* Illud adhuc notari potest, quod vovens Religionem strictiorem, quamvis Religionem laxiorem citra dispensationem, aut legitimam voti commutationem non licitè ingrediatur, si tamen in ea professionem fecerit, valeat professio, quia votum illud simplex per solenne Religionis sublatum est.

¶ *Quæritur V.* ad quemnam pertineat susceptio Novitiorum, vel admissio ad professionem? R. breviter: ubi non est consuetudo contraria, ut pertineat ad solum Abbatem, juri esse conformius, ut susceptio No-

vitiarum, & admissio ad professionem pertineat ad Abbatem cum consensu Capituli vel majoris partis Capitularium. *109. 110. noscitur. De his, quæ fiunt à Prælato Barb. Jur. Eccles. un. lib. 1. c. 42. 43.* Qualiter verò debeat in Monasterio libellum Episcopus ante susceptionem habere, & professionem per se, aut Vicarium, aut alium Commissarium explorare libertatem liberam, aliâque Religionis requisita, videatur Concil. Trid. *sess. 25. Regul. c. 17. & ibi Barb. in Collect. de Offic. Episc. alleg. 100.*

¶ *Quæritur VI.* quænam requiratur professio in Religione valida sit? R. liberum ejusque consensum non violenta extortum insuper de Conc. Trid. *sess. 25. de Regularibus. c. 15.* requirit, ut in cunctis Religionibus tam virorum, quam mulierum professio fiat post 15. annorum unum Novitiatum annum, adeo ut si aliter facta nulla sit, nullamque obligationem ad alicujus Regule, Religionis vel Ordinis observationem, aut alios effectus. Imò licet Novitiatum in suo huic favori renuntiare, simulque contractus cum Conventu cum auctore contractus Novitiatum, vel 16. annis ad professionem admittere vellet, nihilominus professio invalida foret. De speciali privilegio Monialibus Ord. S. Dominici, qui cum iis communicationem permissam habent, à Pio V. concessa, ut in articulo Novitiatum in articulo mortis profiteri ad lucrandas indulgentias & gratias professarum, & an hæc privilegia quoad bona præjudicet hæreditibus? *in Man. Pral. tom. 1. q. 22.* Præterea etiam ex communi DD. requiritur, ut annus Novitiatum sit continuus & non interruptus; dicitur interruptus, si Novitius dimisso habito

Monasterio animo revertendi ad seculum, hoc statim post unum, vel alterum diem recedat, & ad Monasterium redeat, nihil minus Novitiatum denuo inchoare debet. Non autem dicitur Novitiatum intermissum, si retento habitu certâ aliquâ ex causâ v. g. curandæ infirmitatis cum licentia Prælati extra Monasterium Novitius moram faciat. Miranda d. 9. 23. art. 4.

Deinde hic adnotari potest, quod completo anno Novitiatûs non statim rejiciendus aut suscipiendus sit, sed possit ipsi certa de causâ forte ad meliorem probationem, in morbo laboret, usque ad cessationem morbi professio per aliquod tempus differri. Barb. d. cap. 42. n. 105. & seqq. in Collocatiis DD. ad dictum cap. 15. Trid.

Quæritur VII. Qualiter fiat tacita professio, & an etiam hodie post Trid. locum habeat. n. de jure antiquo clarè constitutum est, ut quicumque habitum Novitiorum ultra annum gestaverit, aut actibus Professionum propriis se ingesserit, vel si Novitius ante completum annum Novitiatûs habitum Professorum distinctum ab habitu Novitiorum susceperit, & per triduum gestaverit, hoc ipso tacite professus, & Religioni obligatus censetur, sub ea tamen differentia, ut si tacita professio fiat intra annum probationis, obligetur alicui religioni in genere, si post annum autem expletum, obligetur religioni illi in specie, in quo facta est, c. 1. & 3. h. t. in 6. Clem. 2. eodem. tit.

Porro hanc tacitam professionem per Trid. sublata non esse, magis inter DD. convenit, dummodò forma Trid. observetur, ut scilicet actus ille, per quem tacita professio inducitur, à Novitio liberè, scienter, & cum intentione profitendi, atque post 16. mensium annum, & unum continuam probationis fiat, atque vicissim à Religione & monasterio acceptetur. Barb. ad dictum cap.

15. Trid. in fine Miranda. in Manuali Prælatorum. tom. 1. quæst. 24. a. 12.

Quæritur VIII. qualiter professio nulla ratificari, & valida fieri possit n. sufficere, si is, qui nulliter professus est, suam obligationem per actum etiam internum, & novum consensum renovet, neque requiri novum annum probationis aut novam acceptationem superioris: supponimus enim annum probationis rectè transactum esse, & superiorem, ac monasterium in consensu circa acceptationem perseverare. Navar. h. 2. c. 41. n. 67. Non tamen censetur ratificata professio, si ex ignorantia nullitatis aliquis fecerit actus, quos solent Religiosi facere: cum enim prior consensus fuerit invalidus, novus consensus requiritur, id autem, quod aliquis agit ex suppositione, vel opinionione veteris obligationis, non importat novum consensum; quia ignorantis, & errantis non est consensus, quemadmodum si rem meam tibi dem, putans esse tuam, non propterea transfero dominium. L. 3. §. subtilius. ff. de Condict. causâ datâ.

§. III.

De Dispositione ingredientium, & juribus circa bona eorum.

SUMMARIA.

- 27. Ingredient Religionem qualiter hodie possit de rebus suis disponere ex Concil. Trid. sess. 25. de Regular. c. 16.
- 28. Ampliatio & restrictio hujus constitutionis conciliaris.
- 29. An comprehendat dispositionem ante Novitiatum?
- 30. An obliget etiam in terris Imperii?
- 31. Executio dispositionis ab ingrediente facta quando assensenda.
- 32. Novitius an teneatur adhibere in sua dispositione solemnitates juris Civilis.
- 33. Religiosus non censetur propriè civiliter Mortuus.

34. Religiosus non bene comparatur cum servo, & ibi multe disparitates.
35. Ingrederem sine dispositione sequuntur res sue.
36. Monasterio omnia etiam Ordinum mendicantium (exceptis Capucinis & Franciscanis hodie sunt bonorum capacia.
37. Bona feudalia, emphyteutica an transeant ad Monasterium?
38. Ususfructus quo sensu acquiratur Monasterio.
39. Novitii dispositio ante professionem mortui an valeat?
40. Novitio sine dispositione mortui quis succedat.
41. Patria possessas an & quatenus per ingressum in Religionem solvantur?
42. Pater ingreditens an amittat ususfructum in adventitius filii?
43. Filio ingrediente an Pater ususfructum retineat?
44. Legitima an debeatur filio professo in vita parentis?
45. Quid contra si pater fuerit professus, an statim legitima debeatur liberis in saeculo relicta?
46. Pater sine dispositione professus an & qualiter adhuc post professionem inter liberos disponere possit?
47. Auth. si qua mulier. C. de SS. Ecclief. an sit valida constitutio?
48. Disponens ante ingressum an teneatur Monasterio retinere legitimam?
49. Professus, quia acquirit omnia Monasterio, an & quatenus teneatur Monasterium ex eius contractu vel delicto?
50. Fidejussor Religiosi illiciti contrahentis an obligetur?
- 27 **Queritur** Ian & qualiter ingreditens Religionem de rebus suis disponere permittatur? R. Licet alias quilibet rei suae moderator sit & arbiter, ac ceteris paribus, si scilicet legitima aetatis, sui juris & sanae mentis; liberè de rebus suis disponere valeat, *l. in re mandata. C. Mandati*, atque contractus semel initi fiant necessitatis, & regulariter irrevocabiles. *L. fidut. 5. Cod. de O. & A.* quia tamen facile accidere potest, ut ingressuri Religionem nimio zelo ducti, nec praevidentes inconstantiæ & regressus, fortassis ob novam causam morbi aut aliud periculum bona sua praemature in aliquos distribuunt, ita ut, si ex postfacto ad saeculum

redire vellent, aut deberent, magni eorum labore, ideo Concil. Trid. *Cap. Regul. cap. 16.* pro favore ingreditentium edidit constitutionem in hac verba: *Renunciatio aut obligatio ante professionem cum juramento, vel in sacramento, juscumque cause pia valeat, nisi contentia Episcopi sive ejus Vicarii intra duos menses proximos ante professionem, ac non alias intelligatur esse suum sortiri, nisi secus à Professo, tunc verò facta etiam si cum iuramento expressa renuntiatione, etiam si sit irrita & nullius effectus. Sed ante Professionem, excepto iuramento, statu Novitii vel Novitiae illius tempore quo in probatione est, quocumque patre à parentibus vel propinquis mortuorum ejus Monasterio aliquod ex tribuatur, ne hac occasione discedat, quae totam vel majorem partem substantiae suae Monasterium possidet nec facile; si discesserit, id renuntiare possit: quin potius praecipit Synodus anathematis pena damnari & excommunicari, qui ante professionem omnia reliquerint, quae sua erant &c.*

Itaque ex hoc textu satis constat, contractus vel obligatio ante Professionem facta valeat irrevocabiler, tria debent concurrere. I. Ut fiat intra duos menses proximos ante Professionem. II. Ut fiat contentia Episcopi vel ejusdem Vicarii. III. Professio subsoluta sit.

Explicatur hæc Trid. constitutio per quos plenam manu refert Barb. *ad d. Trid. & de Offic. Episc. alleg. 90. m. 1.* præter donationes liberales comprehendit etiam renuntiationem beneficiorum secularium, & officiorum secularium, & professionem, liberationem, quæ Novitii torem vel Curatorem suum reddendum

ibus liberat; item ut intelligatur de Professione subsequenti valida, & non sufficiat profectio de facto tantum emissa, si jure non subsistat, nisi ex post facto de novo ratificetur, & demum ut locum habeat non tantum de Minorennibus, sed generaliter quibusque etiam majorennibus, ut à Sac. Congregatione declaratum referunt cc. apud Barb. d. alleg. 99. n. 18.

Reltringitur verò eadem constitutio, ut non comprehendat contractus onerosos v. g. emptionis, venditionis, permutationis &c. in quibus tantundem recipit Novitius quantum dat: neque testamentum, coactuos aut donationes mortis causâ, quæ sua natura revocari possunt, si Novitius ex Monasterio regrediatur, tanquam morte naturali vel civili non confirmata: neque victum aut vestitum, quem pro se trahit Novitius Monasterio. Item in aliis quibus Religionibus usu receptum non est, ut ab Episcopo petatur licentia disponendi de rebus suis, ex Vega & Sanch. refer. Barb. d. c. 16. Trid. n. 28.

Denique multi DD. existimant hoc Concilii Decreto, quod expressè tantum de Novitiis loquitur, non comprehendi obligationem aut renunciationem factam ante Novitiam adhuc in sæculo. Alii verò contrarium sentiant putantes, Concilium æquè de dispositione in sæculo factâ, quam in Novitiam intelligendam esse, dummodo intuitu ingressus facta sit. Vid. cc. apud Barb. d. de. Prioris sententiæ fundamentum sumitur ex communibus regulis, nimirum, quod correctio Juris vel constitutio pœnalis aut irritans contractus sit odiosa & strictè, prout loquitur, interpretanda: quòd volenti non fiat injuria: quòd damnum, quòd quis suo cui pà fecerit: sibi imputandum sit, quòd ingrediens debuisse fuisse cautius mercatus &c. Posterior sententia fundatur in mente

Concilij Trid. cujus intentio fuit præcavere, ne ingredienti ob præproperam honorum distributionem à regressu impediatur, vel certè ingredienti in paupertate vivere debeant: quæ ratio tantò magis etiam circa existentes in sæculo procedit, quando ipsi eventum Religionis, & supervenientes causas regressus minus prævidere possunt. Et alias frequenter eludi posset Concilium, si nimirum curarent Parentes vel Consanguinei, ut ante ingressum liberi renunciarent, ne deinde post ingressum possent retrocedere. Accedit etiam ratio æquitatis, quòd in dubio potior sit conditio ejus, qui certat de damno vitando, quàm qui de lucro captando.

Quare si quis notabilem bonorum partem per donationem, aut alio modo intuitu ingressus inconsultâ facilitate alienasset, ita ut ad sæculum redire non posset, vel rediens magnum exinde damnum sentiret, crederem ipsi saltem per beneficium restitutionis in integrum de æquitate subveniendum, idque non tantum, si minorennis esset, sed etiam si majorennis, ex illâ generali clausulâ Prætoris in l. 1. ff. Ex quibus causis Majores. ibi: si qua alia mihi justa causa videbitur, in integrum restituam. ad quam clausulam toties descendendum, monet Ulp. in l. sed & si. 26. §. item inquit. ff. jam d. tit. quoties æquitas restitutionem suggerit.

Quæritur II. an ista constitutio Concilij Trid. etiam in terris Imperij obliget? R. affirmativè. I. quia loquitur de Novitiis, qui quoad Privilegium Canonis & fori aliosque effectus censentur esse de foro Ecclesiastico cap. Religiosi. de Sent. excom. in 6. Navar. conf. 5. & 6. de Foro. comp. consequenter in eorum dispositionibus attenditur jus Canonicum, cap. quod Clericus de Foro comp. Nec obstat, quòd possint redire ad sæcu-

faculum : nam ad valorem contractus spectatur tempus & locus, quo initus est. l. 6. ff. de Evict. II. quia jus Civile suppletur per Canonicum ex causa præfertim æquitatis, cap. 1. de Novi oper. nunc. licet verò hic jus Civile sit contrarium in terminis generalibus. l. in re mandat a. C. Mandati. non tamen in hoc speciali casu, ubi multa æquitas pro jure Ecclesiastico pugnat. III. quia casu, de qua disponit Concilium, rectè numerari potest inter Ecclesiasticas, cum agatur de rectè ordinando statu Ecclesiast. & non impediendo regressu ex Monasterio.

- 31 *Queritur* III. an executio dispositionis ingredientis statim facienda post professionem, vel expectanda sit mors naturalis professi? R. si ingrediens actum inter vivos v. g. donationem fecerit, talis actus, sicut statim obligat, ita statim executioni mandatus erit. Si verò ingrediens disposuerit per actum ultimæ voluntatis, testamentum, codicillum &c. (circa quam Novitius, qui actu Novitius est, non tenetur observare solemnitates Juris Civilis, sed potest se conformare Juri Canonico, de cuius foro jam effectus esse censetur. cap. quod Clericis. de Foro comp. Clarus in §. testamentum. q. 28. num. 2. & ibidem Harp. in addit. num. 1. Tamb. de Jure Abb. tom. 3. disp. 6. q. 28. secus ante Novitium testetur; nisi quatenus disponit ad pias causas Salic. in auth. si qua mulier. C. de SS. Eccles. arg. l. ex eo. 42. ff. de Milit. testam.) si inquam, per actum ultimæ voluntatis disposuerit ingrediens, tunc si Monasterio aliquid relinquit, id statim illi acquiritur, quia idem fieret, licet dispositionem non fecisset. auth. ingressi. C. de SS. Eccles. si verò reliquerit extraneis, consuetudo locorum in primis attendenda erit: à qua abstrahendo, multorum est doctrina cum Barth. in d. auth. si qua mulier. num. 10. Panorm. in cap. in presentia. de Pro-

bat. num. 60. quos sequitur Covar. in d. r. de Testament. num. 6. Sanch. de Abs. trim. lib. 6. disp. 17. n. 9. esse distinguendum inter Monasteria bonorum capax & incapax, ita ut in his professio committatur morti naturali, cum dominium non communi, nec in particulari retineatur, de nisi statim fieret executio testamenti, minimum bonorum in vita Religiosis volumus esse nullius: in illis verò volumus mortem naturalem expectandam esse, incertum aut à Monasterio possideri nisi tamen agens nominatim aliter disposuerit. Abb. in linam de Inst. & jure disp. 140. n. 4. quod legata in vita testatoris prælati, & alibi legato in vita testatoris ulucapi potest. l. lendum. meus olim D. Professor A. in d. in Tract. de Usucap. cap. 3. ass. 2.

Dices: etiam in Monasteriis bonorum capacibus professus censetur civiliter mortuus. R. quòd Religiosus Professus non tenetur quidem mundo spiritualiter, non verò proprie civiliter, id est, quoad effectus Juris civilis, aliàs ne quidem cum ecclesiastico Prælati posset agere in judicio & mandata dæ esse, neque succedere. Deinde mortuus vilis non confirmaret, sed potius testamentum. §. 5. Inst. de Quib. mod. testam. infirm. Quòd autem Religiosus non potest testari post professionem, sit ex parte suam voluntatem in alium resignare, arrogatus filius iam effectus. Minor Religiosus perdit libertatem in sensu proprio ut servus efficiatur: certe nec filius habente Patre pro suo libitu agere auctoritate potest, nihilominus homo liber servus censetur: quamvis libertas non habetur, quòd sit naturalis facultas, quod cuique facere libet; additur tamen nisi quod vi, aut jure prohibeat ut teteris quoq; plurimè dissimilis est libertati do inter monachū & servū, ut ecclesiast.

pecte quid proprium habere potest, sed quod acquirit domino acquirit, etiam honorari & invito. §. *item vobis*. 3. *Inst.* *de quibus personis cuique acquirit*. Monachus quamvis ex sua particulari persona non proprium habeat, ea tamen, quae toti Monasterio, etiam ipsi iure identitatis, quantum in corpore Monasterii esse habet, sunt propria, ut paulo inferius ex dicendis apparet. Servus ne quidem consensu domini potest munera publica vel iudicialia obire, cum dominus per suum consensum non potest derogare iuri publico. *l. Barbaria. ff. de Testibus. Prælat. l. 7. ff. de Testibus*. Religiosus cum consensu Prælati potest esse procurator in iudicio. *Clem. 3. de Procurat. Advocatus. cap. 2. & ibi Barb. & DD. de Notulando. imo & iudex, sicut Episcopus, vel vicarius Episcopi. Barb. de Offic. Episc. c. 14. n. 22.* Servus non potest accusare hominum. *l. per. & fin. C. de his, qui accusant. non p. s. Monachus potest accusare Abbatem etiam sumptibus Monasterii. cap. ex part. in de Accus. Deinde ut innumera prætereamus, status servilis abjectus est & nulli, illatum autem Monachalem præter SS. Patres commendat Justinianus in *Novell. l. 1. & §. præced. dictum.**

Quæritur IV. quid juris nullâ dispositione factâ ante professionem? *xy.* Quod si ingrediens professionem fecerit in Monasterio sine præcedenti dispositione, hoc ipso omnia sua censetur transulisse in Monasterium. *ante ingressi. C. de SS. Eccles. & auth. non autem. C. de Episcopis & Cler.*

Ubi etiam adnotandum, quod hodie Concilium Trid. *ss. de Regular. c. 3.* concelebravit, omnibus Monasteriis, & Dominicis tam virorum, quam mulierum, & mendicantium, exceptis domibus fratrum S. Francisci Capucinorum, & eorum, qui Minores de observantia vocantur.

etiam quibus ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat.

Quid autem dicendum sit de bonis feudatilibus, fideicommissis, & Emphyteuticis, in quibus domini directi aliorumque præiudicium veretur, ne eorum efficiatur durior conditio, cum Monasterium sit alterius fori & difficilioris conventionis, & nunquam moriatur, adeoque nulla sit apertura, seu caducitatis, aut laudæmi spes? Videatur optimè pro favore Monasteriorum Barbosa *Jur. Eccles. univ. lib. 3. cap. 31.* Tambur. *de Jure Abbat. tom. 3. disp. 11. quest. 4.* Sententia est probabilior talia bona posse saltem retineri a Monasterio, quamdiu Religiosus vivit: quia si in sæculo mansisset, potuisset ista bona possidere ad vitam suam, ergo non debet esse deterioris conditionis, si Monasterium ingrediatur.

Ad textus porro feudales, qui in contrarium allegari solent, plures explicationes adducit Fachin. *lib. 7. contror. c. 34.* ex quibus illa videtur inter DD. receptior, quod intelligendi sint, de talibus feudis, quae requirunt personale servitium, quod non sit pecuniarium, nec per substitutum convenienter impleri possit; sicut colligitur ex illa cautela, quam tradit Feudista in tit. *de Vassallo milite, qui arma bellica dep. suit.* ibi: *ed quod desinit miles esse sæculi, qui factus est miles Christi, nec beneficium pertinet ad eum, qui non debet gerere officium.* Unde etiam in Regnis, Ducatibus, & similibus dignitatibus non succedit Monasterium, quia requirunt personalem administrationem & præsentiam in Comitibus, bello &c. Cæterum verò clericos & Monasteria non esse simpliciter feudorum incapacia, constat ex tit. *feud. de Capitulis Corradi. in fine & c. verum. de Foro. comp. Fachin. dist. c. 35.*

Uuu u

llu 3

Illud quoque hic adnotandum est, quod si vassallus vel emphyteuta faciat professionem, non teneatur propterea Monasterium renovationem investiturae petere, vel praestare laudemium, quia persona vassalli non mutatur (supposito quod etiam eadem domini persona perseveret) cum Monasterium tantum retineat feudum, vel emphyteusim, quatenus Religiosus unam fictam personam cum Monasterio constituit, quae fictio identitatis personae per mortem naturalem Religiosi solvitur.

38 Quemadmodum per eandem fictionem explicari potest, qualiter *usufructus*, quem aliquis in saeculo habuit, ad Monasterium transeat saltem quoad vitam usufructuarii, cum tamen usufructus jus merè personale sit, & in alium transferri nequeat *L. si usufructus. 66. ff. de Jure dotum.* quia retinetur à Monasterio, quatenus Religiosus usufructuarius est membrum Corporis Monasterii, & cum eo unam fictam personam constituit.

39 Queritur V. si Novitius ante professionem moriatur, valebitne ejus dispositio vel donatio facta Monasterio aut alteri?

X. I. in casu factae dispositionis per actum inter vivos, scilicet renunciationem aut donationem plures DD. consent per mortem ante professionem totam dispositionem irritari, eò quod in Concilio Tridentino *dist. sess. 25. de Regular. cap. 16.* expressè dicitur, quod quaecunque obligatio per novitium facta non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secus à professione, talia autem verba, non alias; non aliter, debent in forma specifica impleri, & non recipiunt aliquam modificationem per extensivam interpretationem, teste *Jas. vol. 3. conf. 86. num. 16.* Deinde II. in eodem Concilii loco jubetur, ut *abenteibus omnia sua restituantur*, morientes autem dicun-

tur *abentes* apud Terent. in *Thormontio*, mortem obiit, & de medio abiit, & que III. etiam ante Concilium fuit potest le revocari donatione per mortem ante professionem, ex praesumpta voluntate donantis. Atq; ex his argumentis istam sententiam pluribus DD. ec. amplectuntur. *Sane in praecepta Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 2.*

Verum pro contraria sententia & fictionis valore stat Paulus Fulcius *Episc. lib. 2. cap. 15. num. 17.* apud eundem Saneh. *dist. l. nam. 48.* cui & quae hac in libello *De Privileg. Monach. leg. 12.* calculum addidi. & multum probabilis mihi videtur, licet pro prioribus numero DD. videam allegari, ponderata tamen, non numeranda sententia Terentii. *Dist. l. 1. C. de Ver. jure emu.* Etenim certi & notorii juris tam naturalis, quam humani est donationem aliam obligatam deliberatè, & circa res, super quibus alicui dispositio competit, factam esse pernam, nisi aliquis casus ostendatur, quod sic in jure exceptus. *L. 1. ff. de Paup. l. 5. C. de O. & A. l. 1. de Donat. cap. cord.* Sed casus mortis in novitium gentis non est specialiter exceptus, & quidem de jure communi non expressè, tum expressum hujus exceptionis non sufficit esse debet. Tota igitur dispositio irritabitur ex Concilio Trid. Sed quia Concilium tantum fuit providere, ne in momento regressus ex Monasterio impediatur, ideo ubi amplius non est regressus, scilicet post professionem mortem naturalem, tollitur etiam Concilii provisio, & habet locum *l. adigere. v. quoniam. ff. de jurat. l. & leges ita interpretandae sunt, ut intentioni, & non intentioni verbis deest. cap. secundo. 21. de Appell. l. 1.*

de LL. Neque conveniens, ut quod in favorem Novitiorum ad avertendum damnum, & impedimentum regressus est introducham, in eorum odium retorqueatur, ut, gr. in periculo mortis, & extra spem professionis constituti donare aut inter vivos disponere nihil valeant. *cap. quod ob vianam. de R. I. in 6.* indeque deterioris conditionis efficiantur, quam quilibet alii homines.

Ad contraria non est difficile respondere: nam ad I. dici potest, quod est verba: *non aliter &c.* non recipiant modificationem, id tamen procedat in casu, de quo secundum intentionem legis vel constitutionis loquuntur, ut in proposito, quando sumus in terminis, ubi potest sequi professio, vel adhuc superesse regressus ad saeculum, secus in discessio & ubi mors intervenit, nec impeditur libertas regressus, nec bonis opus est morientis. Accedit, quod professio non sit forma dispositionis, quia eam non ingreditur, sed tantum conditio extrinsece superaddita.

Ad II. cuiuslibet facile, incidit, quod Trid. verbo, *abemuntibus*, non intellexerit morientes, sed abemuntibus ex Monasterio, neque etiam modus loquendi, nec ratio est, *ut morientibus restituantur res sue.* Unde licet morientes dici possint per phrasim *abemuntibus*, sed non dicuntur ad sensum huius loci.

Contra III. facit, quod ante Concilium Trid. docuit Panorm. celeberrimus SS. Canon. *Interpr. in cap. in presentia. s. de Probat. num. 67.* bona morientis ante professionem acquiri Monasterio, si ea expresse constituit Monasterio, nec ante mortem voluntatem mutavit. Idemque post concilium scribens tenet Miranda *in Man. Pral. q. 23. art. 3. concl. 5. Fachin. Lib. 6. Controv. cap. 19.*

Dices: si Novitius scivisset se non assecuturum professionem, forsitan aliter disposuisset.

Replico, forsitan non aliter, praesertim si pro causa pia, si pro anima sua disposuit, in dubio melior possidentis conditio; possessio autem pro voluntate in dispositione facta expressa stare videtur. Interim non omnino negaverim, posse in aliquo speciali casu forsitan tales circumstantias concurrere, ut qui disposuit in ordine ad professionem, non censeri debeat idem voluisse disponere in casum mortis ante professionem, quod prudens iudex arbitrabitur.

Haecenus de dispositione per actum inter vivos. Quod si dispositio facta sit per actum ultimae voluntatis, testamentum, codicillum, donationem mortis causa, sicut ista dispositio, ex magis communi DD. sententia non comprehenditur sub constitutione Concilii Trid. *d. cap. 16.* ut tradit Barb. *de Officio. & potest. Episc. alleg. 99. num. 12.* ubi pene innumeros auctores accumulatur, ita quoque ad eam non pertinebit supradicta Concilii clausula, *ut non alias intelligantur effectum suum sortiri, nisi secuta professione*, sed tanquam *ultima voluntas* morte confirmabitur.

Queritur VI. Si Novitius, absque dispositione decesserit & saltem *iacite* professus non fuerit, an tunc Monasterio vel consanguineis debeat hereditas? *in utramque partem esse DD. apud Clarum in 3. Testamentum. quest. 28.* praecipue vero apud Sanch. *in Præcepta Decal. lib. 7. cap. 3. num. 91. & seq.* Pro consanguineis tamen resolvit Panormit. *in dict. cap. in Presentia. de Probat. num. 68.* eo quod non sit causa petendi ex parte Monasterii, cum ante professionem aliquis cum effectu Religiosus non censetur. *cap. Religioso. 21. v. quamvis. De Sent. excom. in 6.* idemque tenet cum ingenti cumulo Authorum Sanch. *dict. l. n. 62. & cap. s. n. 51.* Reprobatur etiam *cap. 3. n. 66.* illam limitationem,

Uuu u 2 quam

quam quidam ponent cum Fachin. *Lib. 6. Controv. cap. 19.* & alijs. nisi Novitius habuerit absolutam voluntatem manendi in Religione. Nam ista voluntas (quam supponuntur omnes Novitij saltem ab initio habere) non sufficit ad perpetuò obligandam Monasterio, nisi accedente expressa vel tacita professione, præsertim hodie post Concil. Trid. *sess. 25. de Regular. c. 15.* ex quo nulla professio obligat ante annum integrum Novitiatus expletum.

Quòd si Contingentes Novitius defunctus non haberet, putarem Monasterio potius quam Fisco successorem adscribendam, si quis enim ex aliquo Collegio honesto Decurionum, Militum, Naviculariorum &c. decedat sine legitimis hæredibus, bona ipsius non ad Fiscum, sed ad ipsum Collegium deferuntur, *l. 1. & 1. t. Cod. de Hæred. Decur.* At verò Novitius censetur esse de Collegio Monasterij, cum ibidem habeat forum judiciale & paræciale, item & privilegium canonis: *Navar. cons. 5. & 6. de Foro comp. d. c. Religioso* ergo &c. Idque confirmatur *ex l. qui presbyter. 20. C. de Episc. & Cler.* ubi generaliter deciditur, quòd in bonis quarumcunque personarum ad vitam vel servitium Ecclesiasticum destinatarum, si absque legitimo hærede defungantur (quod tamen hodie in Religiosis professis aliter se habet, in quorum bonis etiam consanguinei excluduntur, quibus legitima non debetur. *aut nunc autem. C. jam d. t.*) non fiscus, sed Ecclesia succedat. Adde text. *in l. 10. ff. de Fure fisci.* quòd in dubijs quæstionibus rectè contra Fiscum respondeatur, idque tantò magis, si cum eo causa pia & favorabilis concurrat. *l. sunt persona ff. de Religioso & sumpt. fin.*

41 *Quæritur VII. De Patria potestate an & quatenus per ingressum in Religionem*

solvatur? Conveniunt DD. quòd circa potestatem per ingressum solvatur Patria potestas, sive Pater, sive filius ingredatur. Ratio est quoad Patrem, quia cum is in potestate Abbatis, alium in potestate habere non potest: quoad filium vero, per professionem prout ex domo patris & Patris obedientia abstrahitur, manet in obedientiam Abbatis incomparabiliter cum potestate seculari Paterna. *Pater d. c. in presentia. 8. de Probat. n. 2. in c. 2. h. t. n. 2. Sanch. in Præceptis tom. 2. lib. 5. c. 5. n. 29.* & alij committer. Addunt item plerique, quòd patris testas respectu filij ingressi solvatur, tantum est Monasterio onerosa, non quantum est favorabilis, unde interest filium per ingressum jura successoria suiatis non amittere. Additio ad *Præcepta d. n. 54.* cum Bart. & alijs *Sanch. d. 30. arg. c. quod ob gratiam de R. n. 7.* Adde *arg. ex Nov. si. 6. 2.*

Conveniunt præterea, quòd circa bona quæ filio post professionem adventant, nihil juris acquirat; tum quòd bona sua acquisitionis, scilicet Patria potestatis lata sit; tum etiam, quòd ex ipsius privilegio Imper. omnia bona filij post eorum adventum in numerum Monasterij strensis peculij redacta sint. *aut. Preterea. C. de Episc. & Cler. Panorm. d. 8. n. 56. Sanch. d. tom. 2. lib. 7. c. 11.* ubi ait, nullum à se valum esse, quòd hoc punctum dubitaret.

Tota igitur difficultas est circa bonaventitiam filij, in quibus Pater ante ingressum ex jure Patriæ potestatis utitur, si habuit, an eundem per ingressum amittat; Suppono tamen patrem ante ingressum aliunde habere sufficientia bona & ad vitam congruam sustentationem. In hoc iudicium enim alimentorum non

quidpiam statuendum haud esse, cum ad lub-
tandum his personis conjunctis in ne-
cessitate ipsam quoque ingressum differen-
tiam superius §. 2. g. 1. n. 2. dixerimus.

Quod si itaque Pater ingrediatur, tri-
plex est sententia. Una simpliciter affir-
mat amitti usufructum tanquam cessante
potestate Patris, alimentacionis, ad-
ministracionis, cui etiam adstipulatur Fa-
cia. lib. 6. Controv. c. 12. cujus tamen no-
tum, ut vocat argumentum, quod scilicet. u-
sfructus in persona Patris consistere, vel
ad monasterium utpote jus personale tran-
sire nequeat, solidum non est, qualiter enim
usufructus possit ad Monasterium transire
superius diximus, & explicat Sanch. d. lib.
7. cap. 13. num. 49.

Altera (quam probabiliorem reputat
Sanch. d. l. 7. cap. 13. n. 70.) simpliciter ne-
gat amitti usufructum, eumque Mona-
sterio in vita Patris adscribit, cum non ap-
pareat differentia inter usufructum pater-
num, & alium, generaliter verò in *auth.*
ingressi. C. de SS. Eccl. si statuatur, ut in-
gressi omnia sua transferant, & usufruc-
tus dependeat quidem à Patris potestate in
aquis, sed non in conservari, possintque
bona satis per officiales Monasterij admini-
strari, sicut si Pater in amentiam incidere
& administracioni ineptus redderetur, non
propterea usufructum amitteret.

Tertia sententia usufructum dividit
& pro medietate tantum Patri assignat, fun-
daturque in l. cum oportet. §. 3. C. de Bo-
ni qua liberis. ubi si Pater filium è sua
potestate dimiserit, in premium emancipa-
tionis dimidia pars usufructus ei rehinqui-
tur. Atqui Pater ingrediendo Religionem
non quidem formaliter per emancipatio-
nem, sed saltem in effectu filium è sua po-
testate dimittit, ergo &c. Et ita cum Barth.
in *auth. idem est. C. jam d. t.* sentit Pa-

norm. in c. in presentia §. de Probat. n.
57. Syl. v. Relig. 6. n. 1. Armilla cod. v. n. 20.

Sane hæc controversia nullo certo jure
determinata est, sicut & plurimæ alia in
hac materia & omnes relatas sententias pro-
babiles cenlet Sanch. d. n. 70. ut proinde
privato Doctore difficile sit aliquid decide-
re. In praxi ad consuetudinem locorum,
tanquam optimam legum interpretem, l. si
de interpretatione ff. de LL. & amicabi-
les compositiones potissimum recurrendum
Abstrahendo verò à consuetudine (cum ca-
sus iste non sit adeò frequens) hæc posteri-
or sententia videtur juri & æquitati magis
consentanea; juri quidem, quia pro neu-
tra ex prioribus habetur clarior juris deci-
sio, cum d. *auth. ingressi*. nullam mentio-
nem faciat de usufructu paterno, vel de ca-
su, quo Pater suo facto, & voluntate filium
è potestate dimittit: æquitati autem, quia
mediam viam tenet, & utrique parti aliquid
attribuit, satis enim durum, ut Monasteri-
um integrum usufructum ex persona Pa-
tris in bonis filij retineat, & bona filij per
officiales Monasterij administrarentur, Pater
verò administraret nihil, filium non alimen-
tet, non curam ejus gerat &c. Nec multum
urget instantia de amentia Patris, quia
ibi præter causam miserationis, cum affli-
ctio non sit addenda afflictio c. ex parte.
§. de Clerico egrot. saltem ex bonis patris
alimenta præstantur filio. Econtra tamen
etiam satis durum foret Patrem, qui ante-
hac multam curam filio impendit, omni jure
Paterno, quod leges ipsi tribuunt, privare,
cum utilitas, quæ obvenit Monasterio, eti-
am in ipsam aliquo modo redundet.

Quæritur VIII. Quando ponitur filius 43
ingressus Religionem, an tunc Pater in sæ-
culo retineat usufructum, quem prius ha-
buit in bonis adventitijs filij? Rursus gra-
vis inter DD. concertatio est. Affirmativè

Uuu u 3 pro

pro favore Patris respondet Sanch. *d. lib. 7. c. 13. n. 39.* eo quod nulla possit esse ratio amittendi hujus usufructus quam cessatio Patriæ potestatis, at verò jam superius dictum est, usufructum semel acquisitum non dependere à Patria potestate in conservari, & allegat *l. ult. C. ad Tertull. §. l. 3. Cod. de Usufructu.* quæ tamen hunc casum in specie non habent; posset verò ex *d. l. 3. §. 1.* aliquod argumentum sumi. Citat præterea in eandem sententiam Authores quamplurimos, qui ibidem videri poterunt.

In Contrarium & pro favore Monasterij præter paucos apud Sanch. *d. l. n. 38.* citatos inclinat Panorm. *in d. c. in presentia. n. 56.* sed nullo efficaci argumento confirmat, relinquo tamen pro hac ante considerandum. I. Textum in *Nov. 5. cap. 5.* ubi Imperator vult, ut res professi transeant omnino in monasterium, sed non transit omnino quod transit quoad solam proprietatem. II. Valet argumentum à Republ. & Militia ad Religionem Everth. *in Top. loco: à siso ad Ecclesiam, & loco: à milite ad Ecclesiam Lauret. de Franchis de Contror. inter Episc. & Regul. p. 2. q. 96. & ibidem Palqual. in addit.* sed quando filius favore reipublicæ aut militiæ ob dignitatem vel eingulum liberatus à curia liberatur à patria potestate liberatur quoad personam & bona, *Nov. 81. cap. 1. ibi. peculium eis donans, & liberi arbitrij esse præbens &c.* ergo &c. Et sicut in illo casu Pater, in quantum gravatur ex amissione usufructus, relevatur ex honore filij, ita in isto ex precibus, ex accommodatione sancta & honesta filij, & honore status Ecclesiastici, ex cessatione alimentorum, administrationis honorum &c. Et licet aliàs nemo per factum suum possit alterius conditionem deteriore facere, id tamen non procedit, quando deterioratio non est directè ex facto, sed ex autoritate juris, sicut si filius

casu *d. Nov. 81.* dignitatem affectum consequeretur. Cum igitur pro utraque parte sint rationes & autoritates, in praxi ex consuetudine, vel auctoritate positione decidi non posset, fortassis congruè tentaretur iterum via media, & media pars usufructus patri, altera Monasterio assignaretur, autoritate *d. l. portet. §. 3. C. de Bonis, qua liberum enim consentiendo in ingressum filij, factu isdem præstat, ac si emancipatus autem eadem est ratio, eadem contentio juris dispositio l. non possunt. 12. seq. ff. d. l. l.*

Quæritur IX. Quid statuendum legitima, an hanc filio Religione facta teneatur pater adhuc in vita filius consignare? Negativam dicitur statam *Jaf. in auth. si qua mulier. C. Eccles. n. 56.* quem refert & sequitur alijs Sanch. *d. lib. 7. c. 10. n. 12.* quæritis non est hereditas. *l. qui superius de Acquirenda hered. & legitima mortem primùm computatur. l. si pueri. ff. de Collat. bon.* Ex hoc tamen casum, quo pater vergeret ad dissipando bona sua. Item sicut in matrimonio carnali pater tenetur dare dotem, & filio donationem propter nuptias *fin. C. de Dotis promiss.* ita pater, si quid simile teneri, si filia, aut si ingressum in Religionem, aut si ingressum SS. Ordinum ad spirituales nuptias tui sint, docet Sanch. *de Matr. m. d. disp. 26. num. 7.* Barb. *de Officiis 2. alleg. 19. n. 63.* cum Baldo *in d. l. pluribus alijs ibidem citatis,* cum datur argumentum à matrimonio carnali spirituale, *cap. inter corporalia. d. l. l. Episc. Everth. in Top. loco. de matrimonio carnali ad spirituale. n. 2.*

Quæritur X. Quid econtra, si Religionem proficatur, an statum

his in saeculo relictis legitima, vel potius Monasterium possit eam retinere, quamdiu vivit? Licet DD. satis conveniant, quod illam debeatur legitima filijs, quando Monasterium est honorum incapax, quia tunc professo assimilatur morti naturali; nec est causa retinendi ex parte Monasterij, nec tamen in utramque partem secedunt, quando Monasterium est honorum capax. Etenim Monasterio facit text. in *auth. si qua mulier.* ubi patre sine dispositione obeunte dicitur, filijs deberi legitimam, ergo ante obitum non debetur. Cum & alias ordinarij juris sit, legitimam vita non deberi. *dict. l. 1. §. si impuberi.* *de Collat. bon.* nec pater post professionem debet esse deterioris conditionis, quam prius, ut superius etiam de retentione bonorum feudaliu & Emphyteuticorum dicitur. Verum pro filijs allegatur *c. cum simus. 3. h. t.* ubi haec quaestio videtur de illa (quamvis aliqui existunt, ibi patrem non fuisse mortuum, quia *successionis* fit mentio) Item text. in *Nov. 5. c. 5.* in illis verbis: *postquam abrenuntians concessus fuerit inter Monachos. nihilominus quarta debeatur filijs, aut supplementum, si contigerit jam eos aliqua adquisisse, aut etiam quatenus totum eis detur.* Et quia in *auth. si qua mulier.* conceditur patri dividere bona sua inter liberos. Durum denique foret, filios & curi paternam, & alimentis, & legitimam necesse debere, vel haec eis continuè a Monasterio praestari. Atque hanc posteriorem sententiam probabilior reputat. Sanch. *lib. c. 10. n. 3.* & multi alij apud hunc, & *Barb. in Collect. ad d. c. cum simus.* citati. Pone cum textus juris pro neutra parte sint sufficienter clari, & rationes hinc inde militent, utraque sententia in theoria probabiliter defendi potest, secunda verò praesertim

propter ultimam rationem, videtur magis practica, Covar. *de Testam. c. 2. n. 12.* ad consuetudinem, & amicabilem compositionem in his juris viculis potissimum recurrendum, usque dum sequatur clarior, quae in multis optanda foret, competentis Legislatoris decusio.

Theoricè qui defendere vellet primam sententiam, respondere posset ad argumenta secundae; in casu *cap. cum simus. h. t.* Patrem probabiliter fuisse mortuum. In *Nov. 5. c. 5.* dici, quartam deberi; & in *d. auth. si qua mulier.* concedi dispositionem, non determinari tempus solutionis; à Monasterio posse interim praestari curam & alimenta, in quantum aequum est.

Qui verò defenderet secundam contra primam, diceret, textum in *auth. si qua mulier.* posse accipi de obitu patris ante petitionem filiorum? hereditatem & legitimam non deberi in vita, nisi talis mutatio superveniat, quae saltem secundum quid morti comparetur; in feudo & Emphyteusi non tanti interesse domini, quanti filiorum in legitima, ut eam nunc propria patris curâ detitui in suam utilitatem melius applicant.

Quaeritur XI. Quis sit sensus, & verborum *auth. si qua mulier.* Cod. de SS. *Eccl. 123. c. 38.* Speciale esse ex *dict. auth. & Nov. 123. c. 38.* quod in ea concedantur patri professo, qui liberos in saeculo reliquit, etià post professionem bona sua inter eos dividere, reservatâ Monasterio saltem virili portione, quantum scilicet uni ex liberis assignat, sicut ita communiter DD. *d. auth.* exponunt; quamvis in ea non expresse de professo, sed de intrante Monasterium mentio fiat: verbum enim, *professus*, non erat olim valde ulitatum, & verba *ingredi, intrare &c.* sumebantur cum effectu *arg. auth. ingress.* *C. de SS. Eccl. 123.* neque de non professo debeatur

debat dubitandi ratio, an bona ipsius sine dispositione defuncti competere Monasterio, ut superius dictum.

- 47 Attamen licet hæc constitutio, ejusque interpretatio inter DD. valde communis sit, & credatur canonizata in Decreto Gratiani, *c. si qua mulier. caus. 19. q. 3.* vel saltem tacite approbata à SS. Pontificibus, ut censet Sanch. *in præc. Dec. tom. 2. lib. 7. c. 9. n. 7.* quasi pater ex autoritate juris sit ad hanc divisionem executor constitutus: Nihilominus Navar. *de Regular. consil. 2. n. 53.* putat facile defendi posse, talem dispositionem factam post professionem esse invalidam, nihilque liberis præter legitimam deberi, cum non videatur fuisse in potestate Imperatoris Religiosum professum, qui secundum Canones nec nolle nec velle habet, *c. ult. de Sepul. in 6.* ad testandum & disponendum de bonis, quorum dominium post professionem amplius non habet, idoneum & potentem reddere, vel bona jam concomitanter cum persona Monasterio acquisita, *c. quanquam. de Cens. in 6. c. si quis. 5. ubi Panor. n. 3. de Toro comp.* ex voluntate solius Religiosi denuò à Monasterio separare. *c. Eccles. 10. & ibi DD. de Constit.* Leges verò Civiles in Decreto Gratiani, sicut & ipsum Decretum ad primævam autoritatem revocari, superius *in Proamio n. 5.* tradidimus. Addi insuper potest, quòd *d. aut. si qua mulier.* non sit simpliciter relata in Decretum, sed cum annexa *aut. nunc autem. C. de Ep. & Cler.* quæ habere videtur sensum contrarium & correctorium prioris, ibi: *judicio ejus cessante lege disponitur & c.* ut propterea jam olim quidam intellexerint *d. aut. si qua mulier.* de dispositione in Novitiatu, & si non disposuerit, obieritque scil. post professionem, bona ejus, excepta legitimâ liberorum, competant Monasterio teste Glo-

sa *in aut. c. si qua mulier. in 7. c. si qua mulier. an tantum in casu illo sit ipse pater disponens debeat portio in illis bonorum apud Monasterium manere habeat locum in quovis Novitio vel in furo disponente, ut debeat Monasterio relinquere legitimam? Res iterum præterita certa est, & pronogativa videtur in *c. in præsentia. 8. de Prob. n. 11. d. lib. 7. c. 3. n. 8.* & alii apud eundem non appareat sufficiens juris textus, generaliter statuat Monasterio legitimam deberi, sed potius libera detur dispositio. *Nov. 5. c. 5.* Pro affirmativa Covar. *de Testam. c. 2. n. 9. & ibi ibidem allegati. arg. d. aut. si qua mulier.* & quòd Monasterium habeatur vel illi, *arg. d. c. in præsentia.* vel perpetuam impofterum alimentacionem, quam succedat quali in locum parentum quam ob causam forsitan tam repetita Imperator voluit bona Religiosi in dispositione professi ad Monasterium. Quæ sententia videtur habere aliquam saltem in Monasterio depauperatis, imò verò non extantibus liberis, & legitimis, eo iere modo, quo filii propter beneficia ab illis personis potius, quam extraneos alere tenentur, tamen hæc legitima non reperitur tam rigorosè injuncta, sicut liberorum parentum naturalium, idè per omnia ipsi. in solum peti posse docet *D. de Testam. apud Panorm. d. 1. n. 52. & Covar. d. 1. n. 52.* Plura ad hunc pertinetia videtur hixè & enucleatè tractata apud *tract. in præc. 1. c. 1. tom. 2. lib. 7. c. 3. n. 8.* quæ d. ximus in Labello de Prejudic.*

et. & in hoc Lib. III. in Tit. de Testam.
in Tit. de Success. ab intestato.

Queritur XIII. postremo, an quia Religiosus professus propter votum paupertatis incapax domini, quidquid acquirit, acquirat Monasterio, teneatur Monasterium contractu, vel delicto illius? De qua quaestione videri poterit Sanch. in Decal. lib. 7. c. 1. Molina de I. & I. tom. 1. disp. 140. qui distinguunt inter obligationes contractas ante ingressum, & contractas post actum professionem, Illis tenebitur monasterium pro ratione bonorum sibi per illum Religiosum acquiritorum, etiam post professionem per hereditatem vel legatum adveniant, quia similia bona censentur transire cum onere, ne monasterium cum damno creatorum, quibus professus, aut Monasterium illum suscipiendo per suum factum praedicare non potuit, locupletetur. Obligatio autem post professionem contracta non aliter tenebitur Monasterium, quam si cum licentia legitimi superioris expressa, vel saltem tacita (ut si ei administratio quaedam commissa, si ad studia missus sit, & ibi rationabili causa sumptus, aliamve obligationem exegerit) contraxerit, aut certe contractus in utilitatem monasterii versus probeatur. Quo faciunt textus in c. pen. de Fidejuss. c. 1. de Solutionibus. c. delictum. de R. J. in 6. l. civitas. ff. de Reb. cred. Consent tamen DD. praefati, & plures alii, contractus Religiosi sine licentia Praelati iniuri comparari contractibus, quos pupilli, vel minores absque tutorum vel curatorum autoritate ineunt cum majorennibus, qui ex parte quidem illorum inefficaces, ex parte vero illorum eatenus obligatorii sunt, ut a tutoribus & curatoribus, si ita judicaverint expedire, ratihaberi & utrinque validari possint. Princ. Inst. de Author. tut. Molina. d. L. num. 22. Dummodo integer contractus ratihabeatur non se-

parando commoda ab oneribus. Sanch. d. c. 31. num. 30. cum Tiraq. de retract. Convent. ad fin. tit. à num. 4. usque ad 16.

An demum Religiosus illicitè contrahens saltem naturaliter obligetur, ut ei fidejussor valide & efficaciter accedere possit? pro utraque sententia videantur rationes & Auctores apud Sanch. d. l. num. 35. & seqq. ubi affirmativam tenet, eò quod Religiosus licet non habeat *velle aut nolle* Canonicum & efficacem, habeat tamen naturale (sicut in emissionem voti particularis, quod Monasterio non praedicit, in peccando &c.) quod sufficit ad naturalem obligationem constituendam & fidejussorem obligandum. l. 1. in fin. ff. de Novat. l. ult. ff. de Furejur. l. Marcellus. 25. ff. de Fidejuss. praesertim si se fidejussor ut principalem debitorem obligarit.

§. IV.

De egressu ex Religione, & transitu ab una Religione ad alteram. Item & de promotis ad Episcopatum, vel aliud beneficium extra Monasterium.

SUMMARI A.

31. Novitius egrediens an teneatur solvere expensas?
32. An & qualis professio nulla dici possit?
33. Quinquennium datum ad reclamandum contra professionem, fundatur in praesumptione.
34. Non currit impedito, vel senio artu.
35. Dimittens habitum ante quinquennium debet ante omnia restitui, sed non excluditur à petitoria.
36. Eijcere Religiosos ex Monasterio an & quando liceat; & qualiter ejecti & fugitivi reducendi, & ad quid obligentur?
37. Ejecti & fugitivi cui acquirant.
38. Monasterium reducens ejectos & fugitivos an teneatur solvere expensas pro illis ab aliis factas, vel ejectos dare alimenta: si bona prius intulerunt in Monasterium? remissio.
39. Transire ex uno ordine ad alium quibus conditionibus liceat.

Lxxv

60. Mo.

60. *Moniales an possint transire?*
 61. *Mendicantes non possunt transire ad non mendicantes: praterquam ad Carthusianos; ad alios autem etiam de licentia Papa. transcentes nulla ibi officia gerere possunt.*
 62. *Transcentes sunt incapaces beneficiorum secularium etiam curatorum.*
 63. *Transcens ad ordinem equalem, vel laxiorem quis possit dare licentiam.*
 64. *Transiens debet facere Novitiatum, & repediens ante professionem in priori Monasterio recipi.*
 65. *Transcensium bona, cui Monasterio cedant.*
 66. *Religiosus factus Episcopus manet Religiosus, obligatur votis substantialibus, alius vero particularibus obsequationibus Religionis tantum ex honestate.*
 67. *Religiosus factus Episcopus cui acquirit.*
 68. *Expenditur rex in c. un. §. q. 1.*
 69. *Religiosus promotus ad aliquod beneficium vel parochiam extra Monasterium ad quid obligatur, & cui acquirit?*
 70. *Prior ex alio Monasterio assumptus, cui acquirit.*
 71. *Abbas ex alio Monasterio assumptus efficitur & manet Monachus illius Monasterii, cui proficitur.*

¶ *Quæritur I. Utrum Novitius, qui egreditur ex Monasterio teneatur solvere expensas, quas pro ipso Monasterium fecit in victu, vestitu, morbis & aliis necessariis? Negativa communior est, tum ne Novitius ob præteritionem expensarum a libero egressu retineatur; tum etiam, quod alimenta & necessaria dentur Novitio, quia ejus probatio simul respicit favorem Monasterii, ne indignum suscipiat, & quia ipse vicissim debet Monasterio inservire, per accidens autem est, quod ratione morbi, vel aliâ causâ quandoque inservire nequeat: cum etiam contra si labor excederet valorem expensarum, non haberet Novitius propterea jus aliquid exigendi. Exultimant tamen valere pactum aut consuetudinem, ut expensæ à Novitiis egredientibus, maxime in Monasteriis Monialium solvantur. arg. text. in Trid. sess. 25. de Regul. c. 16. dummodo vitalis pacti, vel consuetudinis Novitio egrel-*

lus non prohibeatur, priusquam exsolvat. c. non solum. l. 1. in d. Tit. de Jure Abb. tom. 3. disp. 6. q. 2. n. 3. de Franchis. de contriv. inter Relig. Reg. p. 2. q. 50.

Quæritur II. An & qua ratione professio nullitatis argui, & professus ad illam redire possit? R. Quod is, qui professus adactus (etiam reverentia) hinc inde currentibus adminiculis, importuna suasionibus, mimis, odio &c. in contradictione nihil jussit, Laym. de mor. lib. 4. tract. 5. c. 5. n. 6. vel in legitima ætate, aut Novitiatum nec dimitto professionem emit, vel intentionem fitendi non habuit, debeat hujusmodi intra quinquennium a die professionis merandum coram legitimo superari, et coram Prelato Monasterii & firmiter Ordinario loci deducere. Quod si quinquennium tacuerit, impolitum audietur, quia præsumitur professus & de jure, contra quam professus contrarium non admittitur, tanto magis saltem tacite suam professionem ratam aut ratificasse. Si vero quis etiam intra quinquennium propria autoritate habundantia dimiserit, ad Monasterium redire cogentur quam Apostata puniendus, nec ad illam aliquam allegandam admittendus erit. expressè statutum est in Concil. Trid. 25. de Regular. c. 19.

Verùm hæc constitutio rigorosa committitur suas limitationes, quas ponit c. 19. in c. apud Barb. in Collect. ad c. 19. de Trid. de Jure Abb. tom. 3. disp. 6. q. 2. n. 3. seq. Latè Sanch. de Matr. lib. 7. disp. n. 3. Nam I. cum eo casu, quo ab ipso quinquennium tacuit, Concilium statuitur in præsumptione ratificasse professionem, ideo si ratificatio revera non intercesserit, illis putativus Religiosus in consecratione

grus non erit, quia præsumptio juris non obligat nisi veritate subexistente, in dubio enim, si ipsemet professus de validitate professionis non satis certus sit, standum est præsumptioni juris in utroque foro. Sanch. *d. l.*

12. Utrum autem certus de nullitate lapsio quinquennio possit clam fugere vel sponte à Prælo dimitti, aut potius teneatur ratificare professionem, pro utraque sententia videatur Sanch. *d. l. num. 11. & 13.* Tambur. *d. disp. 25. n. 4.*

11. Si quis ex justa causa, vel ignorantia tulerit, ut quia metus continuo duravit, vel ignoravit nullitatem professionis, tunc etiam post quinquennium reclamare, & saltem extraordinarium remedium restitutionis in integrum petere poterit.

111. Illud punctum constitutionis de dimittente habitum ante quinquennium, benignius interpretantur DD. ex Tit. de Re. spo. l. spoliatorem. quòd scilicet abiciens habitum ante omnia sine admissione alicujus excommunicationis debeat Monasterio restitui, tanquam qui illud sui possessione spoliavit, & pro excessu puniri, post poenitentiam autem peractam ad petitorium, seu causas nullitatis allegandas nihilominus admitti.

Sanch. *d. disp. 37. n. 3. & 4.*

Quæritur III. An & qualiter Religiosus professus à Superioribus ex Monasterio ejici valeat? Difficultatem facit *c. ult. h. t.* ubi dicitur: Ne Religiosi vagandi occasionem habentes salutis propria detrimentum incurrant & sanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur: Statuimus, ut presidentes capitulis celebrandis, seu Pares, Abbates, seu Priores fugitivos suos, & ejectos de ordine suo requirant subdite annuatim, &c. & subjungitur, quòd si idem fugitivi & ejecti debeant vel ad Ordinem recipi, vel si id salvâ ordinis disciplina fieri nequeat, in aliis Religiosis domi-

bus ejusdem ordinis ad agendam poenitentiam deputari. Verum communior est DD. sententia, professum, qui in gravi crimine notoriè incorrigibilis est, vel ob criminis infamiam sine gravi Ordinis detrimento tolerari non potest, licitè ejici refecando carnem putridam, & separando ovem morbidam, ut ex *c. cum ad Monasterium. & c. finali: de Stat. Monach. cap. relatum. Ne Clerici vel Monachi. cap. cum in Eccles. de Major. & obed. & diversorum Ordinum* Regulis à Sede Apost. approbatis cum pluribus aliis DD. docet Tambur. *de Jure Abbat. tom. 3. disp. 8. q. 7. & seqq.* Sanch. *in Decal. sive Mor. lib. 6. cap. 9. n. 3. & seqq.* Layman. *in Theol. Mor. lib. 4. tract. 5. cap. 13.* Barbosa. *in Collect. DD. ad dict. cap. fin. h. t. n. 3.* Laurentus de Franchis de Controv. inter Episc. & Regulares cum addit. Pasqualigi. *p. 1. num. 957. & seqq.* apud quos DD. multa notabilia circa ejectos & fugitivos invenies. Textum verò *in d. c. fin. h. t.* vel de ejectis injustè, vel emendatis accipiunt; vel, quod plerique magis approbant, in desuetudinem abiisse sentiunt, cum non videamus à Prælatibus præficari. Sed cum constitutio illius *c.* sit valdè rationalis, & circumvagatio ejectorum in detrimentum ipsorum & contemptum Religionis cedat, considerandum foret, an non expediret melius in usum deducere, quatenus id sine gravi scandalo aut ordinis detrimento fieri posset, cum scandalo autem & damno Monasterii non esse obligationem revocandi etiam fugitivos & apostatas notat Laym. *d. c. 13. sub n. 7.* Et quòd eum hujusmodi hominibus reverti volentibus non sit duriter agendum à superioribus, sed potius instruendi *sint in Spiritu lenitatis, ad Galat. 6. ad Timoth. 2.* ex Decreto S. Congreg. Card. tradit Tambur. *dict. disp. 8. quæst. 4. n. 2.* Item quòd ejecti non deobligentur quidem

dem substantialibus votis, ita ut etiam obedientia saltem virtualiter perduret, quatenus iuste revocari poterunt, & ipsi se emendare & ad resurrectionem disponere tenentur, deobligentur tamen alijs particularibus observationibus sui Ordinis, ut certorum jejuniorum, mortificationum, (non verò à gestatione habitus nisi in pœnam delicti eo privati sint) etiam ex communiore tenentur DD. præcitat, ubi plura videri poterunt.

Quæritur IV. Si Religiosi fugitivi & ejecti extra Monasterium aliquid acquirant, cui ejus rei dominium acquiratur? De fugitivis certum est, quod per suum factum Monasterium jure, quod in eos habet, privare non potuerint, ideoque unà cum acquisitis omnibus ad Monasterium cum assententia Episcoporum revocari possint. *c. Abbat. 16. caus. 18. q. 2.*

17 De illis verò, qui perpetuò ad aliquo Ordine ejecti sunt, ut diximus, non cessant voto paupertatis obligari, quamvis juxta statum sui conditionem & exigentiam plenior intelligatur ipsis administratio & acquisitionum dispensatio concessa, quam Religiosis claustralibus actu sub obedientia Prælati viventibus. Layman. *dict. 13. num. 2.* & Sanch. *dict. cap. 9. n. 47.* Major est difficultas, cui proprietatem rerum in vita sua, vel post mortem extra Monasterium contingentem acquirant?

Et quidem si ejecti, alique Religiosi permanenter extra claustra viventes decedant, eorum bona tanquam spolia Cameræ Apostolicæ ex SS. Pontificum constitutionibus & multis Authoribus refert Pasqual. *in addit. ad Lauret. de Franch. d. l. n. 907.* idemque de acquisitis fugitivorum extra claustra decedentium cum Navar. *de Spoliis Cleric. §. 7. n. 4.* tradit Layman. *dict. l. sub n. 3.* Verùm cum hæc spolia vix præstentur in Germania, adhuc dubium re-

manet, quid ibi dicendum, vel quod tibus etiam spoliis tenendum de ditione Religiosi ejecti in vita ejus? Laurentius Franchis. *dict. l. n. 993.* ait: dicitur acquiri DEO, jus verò supremum strandi summo Pontifici ejusdem Vani speciale autem Ecclesiæ seculari vel layari, ad quam ejecti legitime fuerint commati, alioquin Episcopo. Sanch. *no de re ve Mor. lib. 7. cap. 33. n. 26.* & Sanch. cet bona hujusmodi Religiosi per Pontificem, vel Ecclesiam, vel Episcopum instar bonorum, quæ vacantia dicitur verò ad Monasterium, quod jam nullam cum ejecto communionem habet, si, ut n. 22. tradit, ejectio fuerit circa eam solus Prælati sine contentioris partis Conventus deliquit, licet delictum non debet nocere Ecclesiæ, *delictum. de R. J. in 6. Cui suffraganeus inc. un. de Infant. & legit. cap. 1.*

Nihilominus rectè defendi poterunt sententia, qui pro Monasterio dunt, quia Religio per expulsiorem separari à convictu Religiosorum, non inficiat, non autem abdicat se per se, habet contemplatione ipsius, & procurare reductionem ipsius, & redire volentem, si sit emendatus *cap. fin. de Regular. innovato in D. S. Congreg. de Regularibus Episcopi ejectis.* Ita Pasqual. *in addit. ad Lauret. de Franchis. d. l. n. 990.* (de limenariorum, quam circa translatos ad aliam Religionem, vel Ecclesiam subjungit, in agemus) & apud eum Molina *tom. 2. de J. & J. disp. 140. Lessius. lib. 2. d. 3. §. 41. n. 112.* & alii. Accedit, quod Religiosi per suum factum incorrigibiles non beat præjudicare Monasterio, vel Monasterium per actum justitiæ & à Jure cessum in favorem & gratiam con-

in disciplina Religioſa damnum ſentire. In Religioſus eiectus ex communi ſententia etiam priorum DD. adhuc manet verus Religioſus ſubſtantialibus votis obligatus, usque ſolemnibus, qua Religionem continent, ſolemnitas autem voti conſiſtat in ſatisfactione ſui ipſius & reciproca obligatione Monafterii, ut ſuperius in §. 1. dictum, ſequitur obligationem, & inde actionis cauſam eſſe reſpectu illius Monafterii, cui ſe Religioſus per profeſſionem tradidit, quamvis interim ex parte Religioſi propter ſuum delictum effectus huius obligationis ſuſpendatur. Quomodo namque ſi filius ingratitude in patrem committat, ob quam ab eo juſte exhaereditur, domoque expellatur, donec ſibi debite reconcilietur, caſu dein eveniente ut ſuus ante Patrem decedat, & bona ad nuptiam vel caſtrensia relinquat, nunquid innocens Pater à legitima ſucceſſione excludatur? Sanè non eredo in ullo jure tutum, aut rationabiliter ſtatu potuiſſe, ne propter injuria ſibi illata non tantum nullam ſatisfactionem habere, ſed inſuper poenam amiſſae hereditatis filialis ſuſtinere debeat.

Utrum verò Monafterium reducens eiectos aut fugitivos teneatur ſolvere expenſas in eorum alimentationem neceſſariam factas, praefertim ſi bonà fide & ex ignorantia lugæ vel eiectionis alimenta extra Monafterium ipſis praſtita ſint? Item an eiectis, qui multa bona intulerunt Monafterio, etiam durante eiectione praſtanda ſint alimenta? videatur Sanch. in Decal. lib. 6. cap. 9. num. 20. Sardus de Alimentat. 7. q. 35. junct. q. 7. Paſqual. in add. ad Laurent. de Franch. de Controv. inter Epif. & Reg. p. 1. n. 992. & n. 1000. apud quem univerſim in materia eiectionis fugitivorum plurima notabilia enucle-

tè tradita legi poterunt, quo brevitatis cauſa remittimus.

Quæritur V. An & quibus conditionibus poſſit Religioſus de uno Ordine ad alium tranſire? ¹⁹ Cum nullum votum vel promiſſio debeat impedire majus bonum, ideo Religioſus licet ſe uni Religioni per profeſſionem obligaverit, nihilominus Zelo melioris vitæ & majoris perfectionis poteſt tranſire ad ordinem ſtrictiorem petita tamen, quamvis non obtentâ licentiâ ſui Prælati, & privilegia de non tranſeundo ordine conceſſa intelliguntur de tranſitu ex temeritate vel levitate. Ita communiter DD. ſumunt c. licet. 18. h. tit. Verùm hic ex Innoc. & Panorm. ad d. c. licet. Tambur. de Jure Abb. tom. 3. diſp. 7. q. 1. & ſeqq. Barb. in Colleçt. ad d. cap. licet. Sanch. in Decal. lib. 6. cap. 7. Layman. in Theol. Moral. lib. 4. tract. 5. c. 6. n. 9. & ſeq. aliqua notabilia breviter ſubjungenda ſunt.

I. Circa tranſitum iſtum non conſideratur, quænam Religio ex ſine ſuo perfectior, ſed quæ in externis obſervationibus magis rigida; & auſtera ſit, & quidem non tantum ex primæva ſua inſtitutione, ſed ex moderna obſervatione in illo ipſo monaſterio, ad quod petitur tranſitus. c. ſanè 10. & ibi Panorm. h. t. imo profeſſus Ordinem ex primæva Regula ſtrictiorem, ſi modo ex obſervatione ſit laxior, poteſt tranſire ad alium Ordinem ex primæva Regula laxiorem, ſed ex moderna obſervatione ſtrictiorem, dummodo non ſit ſpes futura reformationis in proprio ordine, vel nullum ſit Monafterium ejusdem ordinis obſervantiæ ſtrictioris in Provincia Sanch. d. l. n. 24. & ſeqq. Item Canonicos Regulares cum profiteantur Regulam laxiorem, c. quod Dei timorem. 5. de Statu Monach. poſſe ad Monachos tranſire ex S. Thoma, & Nav. tradit Laym. d. l. n. 11. non obſtante c. mandamus. cauſ. 19.

q. 3. quia intelligitur de veteri statu Monachorum, quo dediti tantum vitæ contemplativæ sacra mysteria non tractarant.

II. Non statim, ac petitur licentia, fas est Religioso transire, sed interroganti: Prælati suas rationes transitus exponere debet, ab eoque per aliquod tempus responsionem expectare: quod si superior judicans causam esse justam, nihilominus denegat licentiam, vel nihil respondeat, vel alleget causam denegationis evidenter injustam, tunc demum absque ulteriori licentia transire licebit. Si dubium sit, anne Ordo, ad quem petitur transitus, strictior existat, aut potius temeritas, vel levitas, quam Zelus & dictam Spiritus S. subsit, ad superiorem Prælati, qui alias in causa appellationis foret superior, iudicium pertinebit. Et præterea non prius Monasterio exire debet Religiosus, quam certus sit de susceptione in altero Ordine, nisi Abbas specialiter licentiam dederit Monasterium strictioris Ordinis, in quo suscipiatur, quærendi. Tamb. d. q. 1. n. 11. & seqq. An autem transiens non petitâ licentiâ aut non injuste denegatâ, aut ex causa non satis legitimâ possit in alia Religione valide profiteri, vid Sanch. d. c. 7. num. 88. & seqq.

60 III. Quamvis d. c. licet. h. t. tantum de viris Religiosis loquatur, communius tamen receptum est, etiam Moniales eo juris privilegio gaudere; ut ex causa majoris perfectionis (saltem ab Ordinario loci, vel superiori Prælati, cui Monasterium subiacet approbata) transire valeant. c. 1. ibi. Gloss. in v. Virgines 20. q. 4. Neque refragatur Concilium Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5. omnem egressum Monialium è clausura prohibens (de quo infra in Tit. XXXV. dicemus) quia non comprehendit hunc casum legitimi transitus. Addit verò Tambur. d. q. 1. n. 26. ex Declarat. Card. quas-

dam condiciones, sub quibus Monialis transitus conceditur.

IV. Circa Regulares mendicantes paralis est prohibitio sub pena excommunicationis Papæ reservatæ, ne quis eorum licentia S. Pontificis ad Ordinem mendicantium, præterquam ad Cartusiam transeat. Extrav. 1. b. 1. in fine. In qua tamen constitutione videntur exceptæ, quæ tradit Sanch. in Decal. lib. 1. n. 78. an ex justa causa nunquam licet prioribus dare licentiam transiendi ad non mendicantes? vel an d. Extrav. detur tantum in præsumptione. in v. coloribus & ut liberius de quibus beneficia monastica consequi valeant.

V. Ne transiens possit præterea ad & interim occultâ ambitione moveri, lum commutare, statuitur in Clem. quod mendicantes etiam licite & licentia Papæ transeunt ad non mendicantes apud hos nec prioratus, nec officia, cumque etiam tanquam aliorum Vicarij, nec curam animarum pro se recipere, nec vocem in Capitulis gerere valeant, nec vocem in Capitulis habituri sint. Sanch. d. c. 7. n. 12. tamen Sanch. d. c. 7. n. 110. hæc constitutio non comprehendit transeuntis ea, nisi communis permissione ad Cartulianos.

VI. In Concilio Trident. sess. 24. cap. 11. constitutum est, ut nemo quicumque Ordinis Prælati, vel superioris, cuiusvis facultatis aliquem transiens regularem, ad habitum & professionem mittere possit, nisi ut in ordine ipsius quem transfertur, sub sui superioris licentia in claustris perpetuo maneat, si tamen translatus, etiam si Canonice Curialium fuerit, ad beneficia secularia am curata, omnino incapax existat.

Quæritur VI. An & quâ ratione possit aliquando ad æqualem vel

ordinem transire? R. Si iusta ac rationabili causa subfit, v. g. debilitas corporis ex infirmitate, vel senectute, aëris inconvenienti in loco Monasterij, nec aliud sit ejusdem ordinis intra Provinciam, necessitas parentum, quibus in Religione alia subveniendi occasio est, tunc his & similibus casibus, non equos enumerat Sanch. *dict. c. 7. n. 72.* Tambur. *d. disp. quest. 5. n. 8.* præsertim si professio in minorenni aetate emissata, posse non tantum summum Pontificem (quamvis tutius saltem ad laxiorem ab hoc petatur) sed etiam inferiores Prælatos auctoritate Episcopi, si Monasterium incomptum non sit, licentiam transeundi ad eundem aequalem, vel etiam laxiorem concedere, Doctores tam Veteres, quam Recentiores asserunt. Sanch. *d. c. 7. n. 44. c. 53.* ibi dicit *communissimam sententiam.* Tambur. *d. q. 5. Layman. in Theol. Mor. d. 2. tr. 5. c. 6. sub n. 9. v. ad aequalem.* Et alii apud hos citati, prout alias commutationem alicujus voti urgente necessitate vel rationabili de causa fieri posse, inferius in *Tit. de Voto*, &c. dicemus. Nec obstat Concilium Trid. *sess. 25. de Regular. c. 19.* eo quod ibi tantum prohibeatur, ne quis vigore ejusdem privilegij, adeoque sine iusta causa, aut causæ cognitione, vel legitimi superioris Ordinis licentia ad laxiorem Ordinem transferatur. An autem etiam Conventus consensus accedere debeat, pro utraque sententia videantur Doctores apud Sanch. *d. l. n. 49. c. 57.*

Quæritur VII. An transiens ab una Religione ad aliam debeat denuò Novitiatum facere? & quid, si intra annum poeniteat, an a priori Monasterio recipiendus? R. Affirmative quoad utrumque, quia imprimis hodie ex Concilio Trad. nulla professio valet, nisi quis per annum Religionem prius expertus sit: deinde quia de natura Novitatus est, ut poenitere liceat, & antequam

aliquis in secunda Religione profiteatur, manet adhuc membrum prioris, in qua ipsi per professionem jus quæsitum est, rectè sequitur, quòd ad priorem Religionem redire ab eaque suscipi debeat. Imò tametsi à priori Prælato omninò licentiat, & dimissus esset, id tamen vel sub conditione secundæ Professionis factum, vel absolutè & simpliciter factum invalidum censeretur, cum talis dimissio esset injusta, & occasionem vagandi Religioso tribueret. Syl. *V. Religio. 4. num. 5.* Miranda in *Man. Pral. tom. 1. q. 12. art. 18. c. seqq.* Laym. *d. c. 6. sub. n. 11.*

Quæritur VIII. Quid Juris circa bona illorum, qui ad aliam religionem transeunt? R. Esse distinguendum inter bona jam priori Monasterio acquisita & inter bona, quæ acquiruntur post translationem Religiosi. Priori casu bona manent irrevocabiliter apud Monasterium, cui semel acquisita sunt. Imò etiam illa bona priori Monasterio acquiruntur, quæ cedunt, dum Religiosus in secundo Monasterio Novitiatum agit, quia eo tempore adhuc revera est Religiosus prioris Monasterij, quod eum regredientem recipere debet, ergo eidem acquirit. Quòd si Religiosus à mendicantibus bonorū incapax⁹ transeat ad non medicantes, v. g. Carthusianos, bona, in quibus eo tempore, quo transiens erat in Religione mendicantium, consanguinei successerunt, etiam imposterum apud eos manebunt, & similiter quæ tempore Novitatus in secunda Relig. obveniunt, ad consanguineos devolventur. Posteriori verò casu, quando bona acquiruntur post professionem in secunda Relig. factam, subdistinguedum est, an secunda Relig. sit bonorum capax, vel non? Si sit capax, talia bona ad eam pertinebunt, ex prædicta Regula, quòd quilibet Religiosus acquirat suo Monasterio. Si sit incapax, ut si quis à

Benedictus

dictinis transferit ad Capucinos, & ei post professionem ibidem emissam deferatur hæreditas, hæc non priori Monasterio, à quo per professionem in secundo planè liberatus est, sed consanguineis acquiretur. Ita ex Declarat. Card. & decis. Rotæ Rom. tradit Barb. *I. E. V. lib. 1. c. 42. n. 91.* Tambur. *d. tom. 3. disp. 7. quest. 6. n. 7.* ubi plures allegat. Addit verò *n. 9.* aliud esse circa Moniales transeuntes, quæ possunt suas dotes secum ferre, & concordat, quod ex Congreg. Card. adducit *d. disp. 7. q. 1. n. 26.* Videatur etiam Cov. *inc. 1. de Testam. n. 28. usque ad finem.*

66 *Queritur IX.* Ad quid obligetur Religiosus factus Episcopus, & cui acquirat? Religiosum posse in Episcopum eligi, licet Ecclesia sit secularis, constat ex *c. nullus Religiosus. 28. c. si Abbatem. 36. de Elect. in 6. Clem. 1. eod. tit.* Talem porrò Episcopum adhuc manere verum Religiosum tribus substantialibus votis obligatum (voto obedientiæ in S. Pontificem tanquam omnium Ordinum Caput & Generalem translato; à quo ex causa depositus denuò possit ad Monasterium reduci) communiter sentiunt DD. indeque etiam ad habitum gestandum teneri, patet ex *c. pen. in fin. de Vita & honest. Cler.* In Rituali tamen Romano per Clem. III. reformato concessum est Episcopis Regularibus, ut retento colore habitus suæ Religionis valeant se conformare cum Episcopis secularibus in forma & figura illius. Sanch. *in Decal. lib. 6. cap. 6. n. 2. & 22.* Layman. *in Theol. mor. lib. 4. tract. 5. c. 12. n. 9. & 10.* Aliis autem particularibus obligationibus & observationibus Religionis v.g. jejuniis, silentiis, certarum precum & mortificationum, abstinentiæ à carnibus, &c. solummodo ex morali honestate adstringitur. *c. un. caus. 18. q. 1. ibi: quem Canonica electio à iugo Regule Monasticæ professio-*

nis absolvit. Gloss. & Barb. *in Causis neis ibidem Sanchez dicit. l. n. 17. & sequentibus.* Layman. *dicit. l. n. 10.*

Cùm igitur Episcopus Religiosus paupertatis adstrictus administratione duntaxat (liberam tamen & sua congruentem) non verò dominium bonorum adipiscatur idè DD. contrahat acquisita undecunque ante confirmationem verò Ecclesiæ Catholice ad quam Religiosus promotus est, *in d. c. un. 18. q. 1. Sanch. d. 17. lib. 4. n. 62. & seqq.* Verum quantum ad confirmationem, si de bonis post confirmationem prospectu Ecclesiæ acquisitis loquamur, tamen subsistit circa bona antiqua quæ v. g. successione contingunt, industria, parsimonia, &c. Etiam quoque Ecclesiæ fieret acquisitio, si acquisitionis esset vel superior, si filius acquirit patri, servus Dominus sine legitimo hærede decedens, *matrimonium & vinculum sicut specialis contractus, vel delectio.* Constitutio Canonis, aut legis, aliter accidit. Non superioritas, quia Episcopus est caput & Prælatum Ecclesiæ, Episcopi Archi-Episcopus, & S. Prælati. Non matrimonium vel vinculum conjugiale, quia licet maritus teneatur sustentare uxorem (prout & Episcopus sustinet ecclesiasticam) non tamen de quarta. *c. quat. uor. 27. cum seqq. 12. q. 2.* non tamen ei cetera acquisitionis noti juris & usus. Deinde si illa duntaxat forent, obtinerent etiam in Episcopis secularibus, qui tamen non alia, quantum ad spectu Ecclesiæ acquisita eidem non tenentur, ut apud omnes in consuetudine. Non præterea specialis contractus, quia supponit

Episcopo nullum tale pactum exigi
 debet, neque jure aliquo exigendum ap-
 preter. Non etiam *delictum*, ut per se pa-
 tet. Non denique *constitutio Canonis*,
 ut *logu* hanc acquisitionem imperare vide-
 tur, quia non video alium textum allegari,
 quam *d. c. un. caus. 18. q. 1.* cujus hæc sunt
 verba: *Statutum est, ut Monachus,*
*quem Canonica electio à jure Regula mo-
 nastica professionis absolvit, & sacra Or-
 dinatio de Monacho Episcopum facit, ve-
 lit legitimis hæres paternam sibi here-
 ditatem postea jure vindicandi potesta-
 tem habeat: sed quidquid acquisierat,*
*vel habere visus fuerat, Monasterio re-
 stituat, & Abbas sui, qui fuerat se-
 cundum Regulam Sancti Benedicti arbi-
 tris. Postquam enim Episcopus ordina-
 tur, ad Altare, ad quod sanctificatur, &
 titulatur secundum sacros Canones, quod
 acquirere poterit, restituat.* Planè hic
 textus in primis etiam pro Monasterio alle-
 gari potest, loquitur enim de Monacho,
 quem jam *Sacra Ordinatio*, id est, conse-
 cratio Episcopum fecit, hereditatem pa-
 ternam vindicantem, eandemque esse Mona-
 stero relinquendam, innuere videntur illa
 verba: *vel habere visus fuerat*: filius
 enim hereditatem patris jam in vita ejus
 habere videtur, jure scilicet *Suitatis*
 (quod non amitti per ingressum §. *præced.*
*dicimus) §. sui autem. l. de Hæred. qua-
 lit. & different.* Deinde illa verba finalia:
*ad Altare secundum sacros Canones re-
 stituat*: convenientissimè tantum de bonis
proprietate Ecclesie acquisitis intelligi pos-
 sunt, hoc enim tantum jubent *Sacri Cano-
 nes. cap. Episcopi. 19. causa. 12. quest. 1.*
cap. 1. & seqq. 12. quest. 3. & hoc innuat
 illud verbum: *restituat*, id est, reddat ad
 Altare, quod ab altari accepit. Alia verò,
 quæ ab Altari accepta non sunt, sed aliunde,
 minus proprie *ad Altare restitui* diceren-
 tur.

ENGEL IN DECRET. LIBER III.

Cum igitur nec verba constitutionis
 clara sint pro communi DD. sententia, nec
 ratio constituendi secundum communem
 interpretationem appareat, putarem erroris
 convinci vix posse, qui contra prædictam
 communem sententiam circa bona aliunde,
 quam ex redditibus Ecclesie acquisita pro
 summo Pontifice, vel pro Monasterio doce-
 ret. Præsertim in sententia illorum, qui
 tenent Episcopum Religiosum depositum
 vel renunciantem debere ad Monasterium
 redire, nullo novo obedientie voto emisso,
 sed priori reviviscente, à quo tantum per ac-
 cidens liberatus extiterat, qua de re videri
 poterunt DD. apud Sanch. (qui tamen in
 alia est opinione, licet hanc probabilem re-
 putet) *d. l. 6. c. 6. n. 28. & 31.* relati. Ad-
 de similitudinem, quòd sicut pater, è cujus
 potestate liberatur filius per Episcopalem
 dignitatem, *auth. sed & Episcopalis. C. de
 Episc. & Cler.* non propterea privatur ejus
 successione, si idem filius præmoriatur,
Nov. 118. cap. 2. ibi: *sive sua potestatis,*
sive sub potestate fuerit, cui succedunt. ita
 pari ratione videtur Monasterium non esse
 excludendum à successione sui filii spiritua-
 lis Religiosi, licet is per Episcopalem digni-
 tatem à potestate proprii Prælati exemptus
 fuerit; & sicut in priori casu adhuc remanet
 naturalis qualitas paternitatis, ita in isto
 qualitas spiritualis filiationis, ex qua Religio-
 so Episcopo semper adhæret Religionis &
 votorum obligatio.

Queritur X. Ad quid obligetur, & cui
 acquirat Religiosus promorus ad aliquod
 beneficium, vel parochiam extra Monaste-
 rium? De tali Religioso, cum non sit con-
 stitutus in Magisterio perfectionis sicut Epi-
 scopus, ob quod oporteat eum eximere à ju-
 go Regule; communis est sententia obliga-
 ri non tantum ex morali honestate, sed ex
 debito legali ad omnem observantiam suæ
 Regule, in quantum id commode cum suo
 munere

Yyy y

munere

munere & laboribus consistere potest. Sanch. *d. l. 6. cap. 6. n. 36.* Layman. *in Theol. mor. lib. 4. tract. 5. c. 1. n. 11.*

Cui verò acquirat Religiosus iste, si beneficium non sit Monasterio incorporatum (datà enim incorporatione utique Monasterio acquirit) maior est difficultas? Plenissimam quidem administrationem cum onere tamen superflua ultra congruam sustentationem ex redditibus Ecclesiasticis in pias causas erogandi concedit, & in *par simonialibus* liberam dispositionem huic Religioso relinquit Laym. *d. l. 4. tract. 2. cap. 3. n. 11.* sed circa dominium, cuius ob votum paupertatis est incapax, diverse sunt Doctorum sententiae, aliqui simpliciter pro Ecclesia, cui Religiosus intervit; aliqui pro Monasterio saltem in beneficio simplici respondent; aliqui distinguunt, ut bona prospectu Ecclesiae obvenerint acquirantur Ecclesiae, aliunde verò quaesita Monasterio. Videatur Sanch. *in Decal. lib. 7. cap. 32. num. 71. & seqq.* Laym. *d. tract. 5. cap. 7. n. 17.*

Qui cum Panorm. *in c. sim. b. t. n. 3.* Monasterium prorsus excludunt, in eo potissimum se fundant, quòd Religiosus legitime ad beneficium extra Monasterium, maxime ex S. Pontificis autoritate promotus, designat habere communionem cum Monasterio; eximatur ab obedientia sui Praelati, & transeat in obedientiam Episcopi vel S. Pontificis. Verùm quia talem Religiosum depositum, vel renuntiantem teneri redire ad Monasterium suum rectè docet Sanch. *d. l. 6. c. 6. sub num. 36.* & spectato jure communi & ipsius rei naturà subjectum manere Praelato Ordinis in iis, quae pertinent ad Regulam, nec obedientiam, quam praestat Episcopo, esse ex voto, sentit Layman. *d. tract. 5. cap. 1. num. 12.* ideo planè sequitur, jus aliquod radicale in hunc Religiosum penes Monasterium remanere, & inde causam acquirendi potius respectu Monasterii, quam

Ecclesiae, saltem in quaesitis aliundeque redditus Ecclesiae ceteri debere; & hinc continent etiam, quae paulo ante de Episcopo Religioso diximus.

Adde, quòd tradit Layman. *lib. 4. tit. 2. cap. 3. n. 11.* ea, quae de bonis bonorum saecularium in Jure & à Divinis statuuntur, (Vid. *Man. Par. c. 1. n. 3.* & *Tit. de Peculio Cleri.*) plenam effectum etiam in Beneficiatis Regularibus concedere, ita ut hi quoque bona *par simonialia* habere possint. Unde si bona saecularia tantum bona prospectu Ecclesiae *acquisita*, quae post mortem ipsorum dem relinquere tenentur, non verò *monialia*; industrialia, *par simonialia* ita simile iudicium erit de beneficiis saecularibus. Imò cum beneficiatus saecularis, si regularis obligatus ad pias causas impendenda satisfacienda, si Monasterium donet, eorum nomine piarum causarum veniat, *de Privileg. piae cause, in praej. 7. p. 1. igitur.* Lugo de *J. & J. tom. 1. sect. 3. n. 37.* & *sect. 4. num. 67.* non ipsum censetur factum, si Monasterium quirere dicatur? & an non saltem in illis hoc admittendum, ubi ex necessitate vel magis abusu, bona Clericorum prospectu Ecclesiae acquisita, per ipsos quoque voluntates & successiones in pias causas distribuuntur? Ut tamen Ecclesiae pro necessaria eius sustentatione qua portio relinquatur, videtur omnino consentaneum. *arg. c. 2. de cess. ab intestato.*

De Religioso factò Priore alterius Monasterii resolvit Sanch. *d. lib. 7. cap. 81. ex Berojo in cap. in praesentia. de bat. n. 549.* quòd si aliquid ei talem factà Prioratus mentione, vel appellatione quid ex re, vel ratione dicti Prioratus acquirat prioratus, secus si simpliciter

obvenisset ex testamento, vel ab intestato, vel aliunde: tunc enim censeretur contemplatione suae personae sibi relictum, & non acquireret suo Monasterio, in quo profectus est. Sed hoc de Priore revocabili intelligitur, ut insinuat Sanch. d. l. in fine. Priorem stabilitus & perpetuus, ac etiam abbas ex alio Monasterio ritè assumptus est, ut de gremio & Monachus illius Monasterii, & manet talis etiam renunciatis dignitate, vel depositis, per ea, quae docet Patrum. in c. cum ad Monasterium. de Statu Monach. n. 13. & Tambur. de Jure Abb. tom. 1. dist. 13. q. 4. idè simile iudicium ex deo, quod generaliter de Religiosis ad alia Monasteria translatis, superius quædam. 3. posuimus.

TITULUS XXXII.

De Conversione conjugatorum.

SUMMARIÆ.

- 1. Matrimonium ratum dissolvitur per ingressum quoad vinculum, consummatum autem tantum quoad cohabitationem.
- 2. Redditur ratio divorsitatis, & ibi quæ sit significatio Sacramentalis Matrimonii rati & consummati.
- 3. An Pontifex jusse concesserit hoc privilegium?
- 4. Principem communem potest Princeps aliquem priore suo Jure.
- 5. Reprobatur opinio illorum, qui putant, tantum bimestre tempus dari conjugati pro Divorsitatu.
- 6. In Matrimonio saepe aliquis cogitur continere sine culpa, sed non sine causa.
- 7. Copula antecedens Matrimonium non operatur, ut matrimonium dicatur ex ea consummatum.
- 8. An copula si extorta impediatur ingressum?
- 9. Professio sine licentia alterius Conjugis post Matrimonium consummatum facta non valet, ut scilicet, valet tamen si daturum simplex castratus.
- 10. Nec tunc valet Professio sine novo consensu, licet alter conjugum ratificaverit, vel mortuum fuerit.

- 11. Propter adulterium unum potest alter ad Religionem transire.
- 12. An si Professio non valeat nisi in vim voti simplicis, possit profectus liberè exire etiam non recedens?
- 13. Quid, si conjugum unus licentiam ex post facto nolit ipse quoque ingredi?
- 14. Per assumptionem Ordinum Clericalium non dissolvitur Matrimonium.

Non tantum homines coelibes, sed etiam Conjugati ad Religionem transire possunt, & per illum ingressum matrimonium prius contractum dissolvitur, adhibitâ tamen distinctione inter matrimonium ratum, & consummatum. Nam si matrimonium quidem ratum & in facie Ecclesiae contractum, nec dum tamen per copulam carnalem consummatum sit, dantur his novis Conjugibus duo menses ad deliberandum, an Matrimonium consummare, vel Religionem ingredi velint. Quod si alter ex conjugibus ingressus fuerit, Matrimonium ratum etiam quo ad vinculum dissolvitur, & alter in saeculo remanens aliud matrimonium inire poterit, sed tunc primum, ubi ingrediens professionem fecerit, c. 2. & 7. h. t. Hostiens. cod. tit. n. 1.

Matrimonium autem consummatum quamvis quoad vinculum dissolvi non possit, si tamen alter conjugum cum expressa licentia alterius post consummatum matrimonium ingredi, & alter etiam sequi, vel saltem (si propter senium aut valetudinem de incontinentia suspectus non sit) voto simplicis castitatis se obligare velit, Matrimonium quoad mutuum cohabitationem sicut per divortium solvetur. c. 4. & seq. c. uxoratus. 8. c. ad Apostolicam. 13. hoc tit.

Sed quare potius vinculum Matrimonii rati per ingressum in Religionem dissolvitur, quàm vinculum Matrimonii consummati? Rationem assignat Hostiens. h. t. n. 7. quod illa conjunctio animorum, quæ

Yyy y 2 quæ